

MOOI
**NOORD-
HOLLAND**

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

STADHUIS VAN HOORN
FUNCTIONEEL EN MONUMENTWAARDIG!
JUNI 2017

STADHUIS VAN HOORN

FUNCTIONEEL EN MONUMENTWAARDIG!

BESCHRIJVING ARCHITECTONISCHE WAARDEN

OPGESTELD DOOR MOOI NOORD-HOLLAND

JUNI 2017

4

STADHUIS HOORN

BESCHRIJVING ARCHITECTONISCHE WAARDEN

Inhoud

Inleiding	7
Nieuw stadhuis voor groeikern Hoorn	9
Opdracht aan Tauber	11
Ruimtelijke opzet	13
Indeling	15
Sculpturaliteit	17
Stapeling	19
Verbijzonderingen	21
Interieur en samenhang	23
Monumentale kunst	25
Buitenruimte	27
Bureau Tauber en partners en Oeuvre	29
Belangrijkste wijzigingen	31
Waardering	33
Bronnen en Colofon	37

Bijlage - Stadhuis van Hoorn, Brochure bij opening van de 2e fase

6

STADHUIS HOORN

BESCHRIJVING ARCHITECTONISCHE WAARDEN

Inleiding

Als je vanaf de Provincialeweg de Zwaagmergouw op rijdt, doemt de sculpturale verschijning van het Hoornse Stadhuis op. Een prominent gebouw dat opgaat in zijn omgeving. Het Stadhuis is alzijdig in een groene setting en overkluist de Groene Wijzend, het vroegere grenswater tussen Hoorn en Zwaag. Het ontwerp is van Guus Küpfer van architectenbureau Tauber: een bureau dat bekend stond om zijn functionele ontwerpen, afgestemd op de wensen van de opdrachtgever. Ze leverden helder vormgegeven, eerlijke gebouwen die zorgvuldig gedetailleerd werden, met een hoogwaardig materiaalgebruik en een subtiele, ingetogen ornamentering. In het geval van het Hoornse Stadhuis heeft die eerlijke, heldere ontwerpkracht een wat frivool karakter gekregen door het gebruik van primaire kleuraccenten.

Een plan om een fietsstalling te bouwen in de tuin vlak voor de ramen van de raadzaal leidde in 2014 tot de opmerking in de commissie voor monumenten en welstand dat meer waardering en respect voor architectonische kwaliteiten van het Stadhuis op zijn plaats zou zijn. Deze observatie werd opgepikt door het gemeentelijk bureau Erfgoed. Het Stadhuis werd goed gedocumenteerd met historische en actuele foto's door Henk de Visser van MOOI Noord-Holland. In 2016 hield hij samen met de toen 86 jaar oude architect Küpfer op basis van deze beelden een presentatie over het Stadhuis. Ook architect Piet Tauber was hierbij. Het verhaal achter het Stadhuis bleek veelzijdiger dan velen wellicht hadden verwacht, de architectuur waardevoller.

In dit document is het gebouw uitgebreid beschreven, de waarden zijn benoemd en de geschiedenis verklaard. Kennis is liefde, zeggen ze wel eens. Hoe meer we van het Hoornse Stadhuis te weten komen, hoe dierbaarder het gebouw ons wordt. Als het zorgvuldig gebeurt, kan het gebouw prima aangepast worden aan nieuwe functies en eisen van de huidige tijd, zonder aan kwaliteit in te boeten. Het gebouw verdient een duurzame, respectvolle toekomst.

Nieuw stadhuis voor groeikern Hoorn

Stadhuis Hoorn, Nieuwe Steen 1

architect: ir. Guus Küpfer (Architectenbureau Tauber Alkmaar bv)

bouwjaar: eerste fase 1974-1977, tweede fase 1977-1981

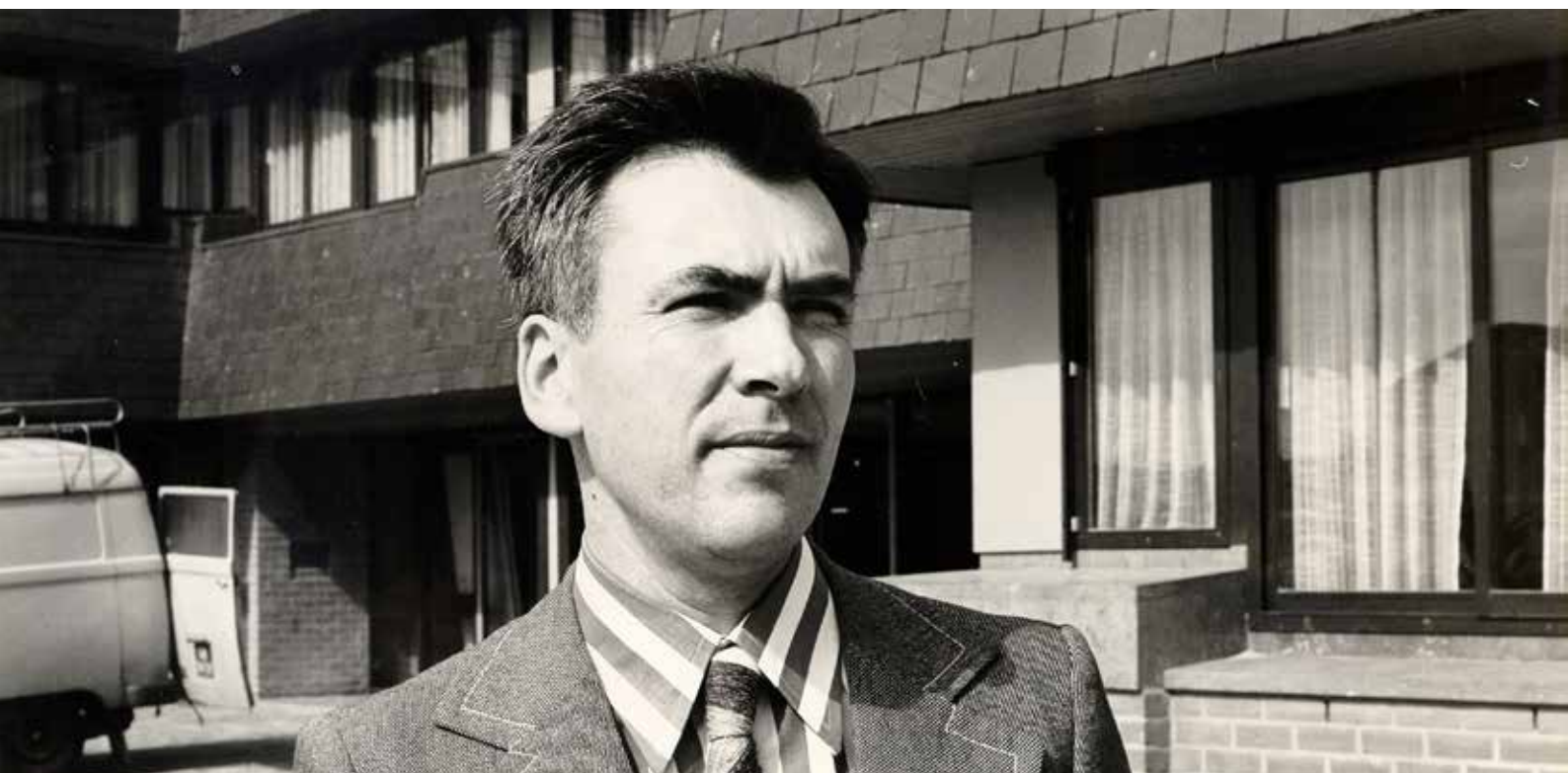
binnenhuisarchitect: Hans Martin (Architectenbureau Tauber Alkmaar bv)

landschapsarchitect: Piet Blaauboer

beeldend kunstenaar: Joost Baljeu

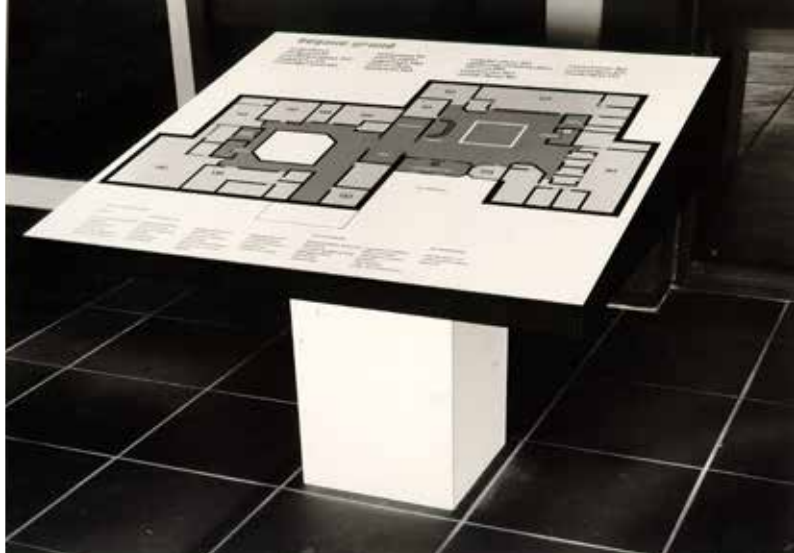
Met de opening van het nieuwe stadhuis aan de Nieuwe Steen in 1977 kwam een einde aan de versnipperde huisvesting van van het bestuur en ambtelijke organisatie van de gemeente Hoorn. Tot die tijd fungeerde het statenlogement aan de Nieuwstraat als stadhuis en boden diverse panden in de historische binnenstad onderdak aan gemeentelijke diensten. Nadat begin jaren zeventig was besloten om de gemeenten Zwaag en delen van Blokker bij Hoorn te voegen, werden plannen ontwikkeld voor een nieuw stadhuis. Bovendien was Hoorn als gevolg van de derde nota Ruimtelijke Ordening in 1974 aangewezen tot groeikern, waarmee de stad qua inwonertal en oppervlak in enkele decennia fors zou groeien.

Vanwege de ligging aan het IJsselmeer was uitbreiding van de stad alleen mogelijk in noordelijke richting. De dorpskernen van Blokker en Zwaag werden opgenomen in de nieuwe groeikern. Het geografisch middelpunt van de nieuwe groeikern werd aangewezen als ideale locatie voor het nieuwe stadhuis. De naam Nieuwe Steen werd gekozen als herinnering aan de oude bestuurscentra van Hoorn aan de Roode Steen en het statenlogement nabij de blauwe steen.

Opdracht aan Tauber

In september 1974 werd aan architectenbureau Tauber uit Alkmaar opdracht verstrekt voor het ontwerp van het nieuwe stadhuis, dat in twee fases gerealiseerd zou worden. Architect en partner Guus Küpfer werkte de opdracht zelfstandig uit. Het eerste bouwdeel werd in januari 1977 opgeleverd. In juni van dat jaar werd gestart met het ontwerp van de tweede fase, die in maart 1981 gereed kwam. De twee bouwdelen liggen - heel symbolisch - aan twee kanten van het water van de Groene Wijzend de voormalige grens tussen Hoorn en Zwaag, en worden door een bebouwde brug met elkaar verbonden. Op 16 juni 1981 werd het stadhuis officieel geopend door toenmalig minister van Volkshuisvesting jhr. Pieter Beelaerts van Blokland.

Ruimtelijke opzet

Het stadhuis is vrijstaand gesitueerd op een ruime kavel en is ten opzichte van de omgeving op een iets verhoogd maaiveld geplaatst. Hoewel het complex in twee fasen is gerealiseerd, is het als een geheel ontworpen. Elk bouwdeel wordt gevormd door twee in elkaar geschoven volumes met een vierkant als basis. Het hart van deze carré's wordt gevormd door een open en centrale ruimte. Beide bouwdelen zijn gedeeltelijk voorzien van een souterrain dat deels in het verhoogde maaiveld is weggewerkt.

Het hart van het oostelijke carré van de eerste fase wordt gevormd door de publiekshal met bovenliggende vide, die over de volledige bouwhoogte van drie verdiepingen is doorgezet. De verschillende kantoorvertrekken, garderobes en toiletgroepen zijn rondom deze vide gegroepeerd. Het westelijke carré heeft een vergelijkbare opzet maar dan met twee verdiepingen rondom een patio. Op het kruispunt van de twee vierkanten bevinden zich het hoofdtrappenhuis en de liftkoker met direct hiernaast de hoofdingang. Deze richt zich op het zuiden, naar de bestaande stad.

In de tweede fase, dat via het tweelaagse bruggebouw met het eerste bouwdeel is verbonden, keert het principe van de in elkaar geschoven volumes in iets andere vorm terug. De verschillende kantoorvertrekken, waaronder diverse spreekkamers en het bedrijfsrestaurant (na een latere verbouwing) zijn rondom een dubbelhoge foyer gegroepeerd. De deels verdiepte raadzaal is aan de noordwestzijde als een tweede carré in dit volume geschoven. De raadzaal kan in de avonden afzonderlijk worden gebruikt en kreeg hiervoor een aparte ingang. Vide, patio en foyer vormen duidelijke oriëntatiepunten in het gebouw.

Indeling

De keuze voor de carrévorm is het resultaat van het streven om de communicatie tussen de ambtenaren te bevorderen. Lange gangen ontbreken en de zichtlijnen door vide, patio en foyer versterken de onderlinge relaties tussen verdiepingen en afdelingen. Voor het berekenen van de ruimtebehoefte werd gebruik gemaakt van de normering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) waarin aantal vierkante meters per functie was vastgelegd. Daarnaast hadden de medewerkers van de gemeente Hoorn verschillende eisen ten aanzien van hun werkplek, waarbij sommigen juist een open kantoorlandschap prefereerden en anderen een eigen kamer. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gemengde en gevarieerde vloerindeling van kantoortuinen en werkvertrekken van verschillende grootte. Küpfer baseerde de indelingsmogelijkheden op een grid- en kolommenstructuur van 5,40 meter hart-op-hart, die consequent zijn toegepast in beide bouwdelen. Deze is onderverdeeld in drie eenheden van 1,80 meter, maatgevend voor de breedte van de werkvertrekken.

De eerste fase (gebouw A en B) is gereed. De brug over de Groene Wijzend en gebouw C moet nog gebouwd worden

Sculpturaliteit

De onregelmatige plattegrond heeft in combinatie met de verschillende bouwhoogtes, de uitgebouwde volumes op de begane grond en de naar boven toe verjongende verdiepingen tot een sculpturaal gebouw geleid. Het stadhuis is bovendien opgezet als een alzijdig gebouw dat zich naar alle windrichtingen met min of meer gelijkwaardige gevels presenteert. Het basement van het gebouw is opgetrokken uit lichtrode baksteen. Door het geaccidenteerde maaiveld en de ligging aan de Groene Wijk manifesteert het basement zich soms als een bescheiden plint en soms als een kademuur aan het water. Dezelfde baksteen is rondom toegepast voor keermuren en trappartijen waardoor het gebouw bijna organisch is verankerd aan omgeving en ondergrond. De vensters in het basement zijn uitgevoerd als diepe, horizontale sleuven.

Stapeling

De gevels boven het basement worden bepaald door de stapeling van doorgaande raamstroken en uitkragende borstweringen. Door de schuine plaatsing en met leien beklede borstweringen ogen de verdiepingen samen als een immense kap. Dit wordt versterkt door de naar boven toe verjongende verdiepingen, de verhoogde borstweringen ter plaatse van de terrassen en de bovenste verdieping van fase 2 die in zijn geheel als 'kap' is vormgegeven. Alleen op het dak van fase 1 keert het baksteen van het basement terug in het uitgebouwde lift- en trappenhuis, dat aan de zijde van de hoofdingang tot een torenachtig volume is doorgezet en is voorzien van carillon en uurwerk. Het carillon heeft de bijnaam Dolle Willem, vernoemd naar Willem V die in 1357 stadsrechten aan Hoorn verleende, en is voorzien van een gravure met de spreuk "tempus loquendi tempus tacendi".

De doorgaande raamstroken zijn uitgevoerd in kobaltblauwe aluminium kozijnen, onderbroken door gele penanten ter plaatse van de kolommen. De positie van de kolommen wordt bovendien benadrukt door een kleine verhoging in de bovenrand van de borstweringen en gemetselde aanzetten in het basement. De indeling van de raamstroken is een afgeleide van de stramienmaat van 5,40 meter en de hierop gebaseerde indelingsmogelijkheden. Door uitbouwen op de begane grond en de verjonging van de verdiepingen zijn terrassen en doorgaande balkons gecreëerd. Deze zijn voorzien van verlaagde borstweringen met brede bandvormige balustrades in een opvallend rode kleur. Op enkele plekken zijn deze overhoeks doorgezet ter versterking van de alzijdigheid van het gebouw. De onderzijde van de uitkragende borstweringen zijn met vurenhouten latten bekleed. De binnengevel van de patio heeft een identieke opzet als de buitengevels.

*De officiële opening met de onthulling Van de tekst Stadhuis Hoorn 1981 in romeinse cijfers.
In de boot de Burgemeester van Hoorn en de Commissaris van de Koningin*

Verbijzonderingen

Küpfer koos op de eerste plaats voor traditionele Nederlandse bouwmaterialen als baksteen, leisteen en hout waarmee hij een relatie wilde leggen met de historische binnenstad van Hoorn en het omringende landschap waarin rode baksteen dominant is. Daarnaast was de keuze voor deze traditionele materialen ook ingegeven door de subsidie op arbeidsintensieve bouwactiviteiten. De gevel van de raadzaal heeft bewust een meer transparant karakter gekregen door de toepassing van verdiepingshoge glaspuien in een gekartelde, erkerachtige vorm. De dakrand van de raadzaal kreeg een extra accent met rode, verticale ribben. Op meerdere plekken zijn de gevels verbijzonderd, zoals de houten pergola's die de terrassen op de verdiepingen enige intimiteit geven, en de met brons beklede uitsparingen voor de vensters in de kapverdieping. Op de borstwering van de verbindingsbrug is een hardstenen strook aangebracht met in klassieke gouden letters de inscriptie "Stadhuis Hoorn MCMLXXXI".

Interieur

Voor het interieur werkte Küpfer nauw samen met binnenhuisarchitect en collega J.A. Martin. De basis wordt gevormd door dezelfde materialen van buiten ook binnen toe te passen. De lichtrode baksteen van het basement is veelvuldig toegepast vooral in de publieke ruimten als trappenhuisen, publiekshal, vide en foyer. De plafonds van deze ruimten zijn deels met dezelfde vurenhouten latten bekleed als de uitkragende borstweringen en deels met houtwolcementpanelen. Bruin vormt de verbindingskleur tussen de natuurlijke materialen en de in primaire kleuren uitgevoerde interieurelementen zoals de oorspronkelijk gele en rode buisframe trapleuningen, de roodgelakte videranden en de kobaltblauwe kozijnen. De betonnen kolommen waren oorspronkelijk bruin geschilderd en de inkepingen, aangebracht om ze minder massief te laten lijken, in geel.

Samenhang

Door het materiaal- en kleurgebruik, maar ook door terugkerende elementen is een sterke samenhang tussen interieur en exterieur bereikt. De rode bandvormige balustrades en de rode ribben op enkele plekken in de vide en de trappenhuisen vormen een echo van de balustrade en ribben buiten. Het expressieve kleurgebruik – een zeldzaamheid in de door bruintinten gedomineerde jaren zeventig – is in de raadzaal enigszins afgezwakt. Door de grote glaspuien en de violetblauwe plafonds is hier een lichtere atmosfeer bereikt. De oorspronkelijke afwerking van het interieur is in de loop van de jaren verwaterd. De samenhang tussen belangrijke publieke ruimten zoals het hoofdtrappenhuis, de publiekshal, de foyer en de raadzaal is door verschillende verbouwingen verdwenen. In de vide boven de publiekshal, de gangen rondom de foyer en patio is het oorspronkelijke karakter van het interieur echter goed bewaard gebleven.

Monumentale kunst

Bij de bouw van overheidsgebouwen werd vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw veelvuldig gebruikt gemaakt van de zogenaamde percentageregeling van Rijk, provincies en gemeenten, waarbij tot 1,5 procent van de bouwkosten mocht worden besteed aan kunstopdrachten. Voor de nieuwbouw van het stadhuis konden uit het beschikbare budget twee opdrachten voor de 'decoratieve aankleding' van het gebouw worden verstrekt. Op instigatie van een speciale kunstcommissie, waarin naast medewerkers, kunstadviseurs ook de architect was vertegenwoordigd, maakte beeldend kunstenaar Joost Baljeu een metaalplastiek, dat als een autonoom object in de vide is gehangen. De ruimtelijke opzet van het gebouw met in elkaar geschoven volumes vormde ook het leidmotief voor de vormgeving van de plastiek. Met zijn dynamische vorm versterkt het de ruimtelijkheid van de vide.

Buitenruimte

Een tweede kunstopdracht werd verleend aan landschapsarchitect Piet Blaauboer. Hij ontwierp, als onderdeel van de inrichting van de buitenruimte rondom het stadhuis, piramidevormige straatobjecten en een fontein bij de hoofdingang. De piramidevormige objecten zijn verdwenen, maar de basis van de fontein, een uit betonnen scherven opgebouwde plastiek, is nog aanwezig. De vijver eromheen is enkele jaren geleden drooggelegd en de fontein niet meer in werking. Blaauboer sloot met het ontwerp voor de buitenruimte aan op de sculpturale opzet van het gebouw. Paden, terrassen en trappen zijn als driedimensionale elementen in het geaccidenteerde maaiveld opgenomen en versmelten met de kades en keermuren van het gebouw. Buitenruimte en architectuur zijn op deze manier met elkaar verweven. Enkele zwurfkeien en forse eerste-orde bomen zorgen voor natuurlijk contrast in het architectonische buitenruimte-ontwerp. Ook in de patio keren de zwurfkeien terug. Om de lichtinval niet te veel te beperken is hier een dunbladerige Ginkgo geplant.

Op 26 oktober 2016 verzorgden Guus Küpfer en Henk de Visser een presentatie over het Stadhuis van Hoorn in de Raadzaal.

Bureau Tauber en partners

Architect Guus Küpfer was een van de partners bij architectenbureau Tauber Alkmaar bv. Dit bureau werd in de jaren vijftig opgericht door de onlangs overleden prof. ir. Piet Tauber (1927-2017). Na zijn studie aan de Technische Hogeschool in Delft maakte Tauber in korte tijd naam met de in 1959 gewonnen prijsvraag voor de Provinciale Bibliotheek in Leeuwarden en een jaar later met de prestigieuze opdracht voor het ontwerp voor de kanselarij van de Nederlands Ambassade in Washington DC. Hij ontwikkelde zich tot ontwerper van een groot aantal raadhuisen en andere publieke gebouwen in heel Nederland. Zijn motto 'bouwen naar opdracht' leidde tot een grote verscheidenheid in functie en verschijningsvorm van zijn ontwerpen. Piet Tauber was wars van modes en stijlen. Hij paste zowel traditionele uitgangspunten als moderne inzichten toe. Er is geen sprake van een eenduidige signatuur, vooral omdat er veel ontwerpers en meerdere partners binnen het bureau werkten. In de jaren tachtig werd Tauber een van de meest gevraagde raadhuisarchitecten voor kleine tot middelgrote gemeenten in Nederland.

Oeuvre

Guus Küpfer kwam in 1966, vier jaar na zijn afstuderen, in dienst en zou na enkele jaren ook zelfstandig aan opdrachten werken. Tauber gaf hiervoor alle ruimte, middelen en credits. In publicaties over Tauber worden enkele door zijn partners ontworpen gebouwen genoemd, maar ontbreken uitgebreide beschrijvingen. Dat maakt het ontwerp van Küpfer moeilijk te plaatsen in het oeuvre van het bureau. Het gebouw vertoont met zijn horizontale raamstroken en met leien beklede borstweringen op het eerste gezicht overeenkomsten met het (inmiddels gesloopte) bedrijfspand Schuurman, en het raadhuis van Doetinchem, drie veelbesproken ontwerpen uit de jaren zestig. Het stadhuis van Hoorn vertoont echter een veel grotere sculpturaliteit in opzet en uitstraling. Ook het kleurgebruik is veel expressiever dan de meeste ontwerpen van Tauber en partners.

Belangrijkste wijzigingen

Sinds de oplevering in 1981 is het gebouw op verschillende momenten verbouwd, maar dit heeft niet tot structurele veranderingen van hoofdvorm en architectuur geleid. Een deel van de begane-grond-pui met de entreepartij is vervangen en naar voren geplaatst. In het interieur zijn vooral de representatieve delen gerenoveerd, zoals de publiekshal en de raadzaal. Ook het centrale trappenhuis kreeg een andere uitstraling. Het bedrijfsrestaurant werd verplaatst naar de begane grond van fase 2, gebouw C, waarbij het terras op de zuidwestzijde is dichtgezet. Op het voorterrein werd een nieuwe, verbrede route naar de hoofdingang aangelegd. De vijver rondom de plastiek en de bijbehorende fontein werden drooggelegd.

Waardering

Voor de waardering van het stadhuis is gebruikt gemaakt van de waarderingscriteria voor bouwkunst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze worden algemeen beschouwd als de standaard voor het vaststellen van de monumentale waarden. De waardering is gebaseerd op vijf hoofdcriteria, die zijn onderverdeeld in een aantal subcriteria. In de onderstaande waardering wordt aangegeven welke criteria voor de waardering van het stadhuis van toepassing zijn, voorzien van een korte motivering.

I. Cultuurhistorische waarden

1. belang van het object/complex als bijzondere uitdrukking van (een) culturele, sociaal-economische en/of bestuurlijke/beleidsmatige en/of geestelijke ontwikkeling(en);

De ligging van het stadhuis, precies op de voormalige grens van Hoorn en Zwaag, symboliseert de samenvoeging van de gemeente Hoorn met Zwaag en delen van Blokker. Het stadhuis biedt onderdak aan bestuur en ambtelijke organisatie van de nieuwe gemeente.

2. belang van het object/complex als bijzondere uitdrukking van (een) geografische, landschappelijke en/of historisch-ruimtelijke ontwikkeling;

Het stadhuis is gesitueerd in het geografische hart van het nieuwe Hoorn. Het geeft daarmee uitdrukking aan de sterke groei van Hoorn als gevolg van de aanwijzing tot groeikern in 1974.

3. belang van het object/complex als bijzondere uitdrukking van (een) technische en/of typologische ontwikkeling(en);

Het stadhuis heeft een open en neutrale gebouwstructuur. Het onderscheid tussen representatieve functies en kantoorruimten is niet afleesbaar, met uitzondering van de transparante raadzaal. Daarmee is het gebouw representatief voor de typologische ontwikkeling van raadhuizen in de jaren zeventig van de vorige eeuw, waarin het streven naar transparantie en toegankelijkheid centraal stond.

II. Architectuur- en kunsthistorische waarden

2. bijzonder belang van het object/complex voor het oeuvre van een bouwmeester, architect ingenieur of kunstenaar;

Het stadhuis is een van de eerste in een serie raadhuizen die architectenbureau Tauber in de derde kwart van de vorige eeuw bouwde en bovendien exemplarisch voor de ontwikkeling en het oeuvre het bureau, waarbij partners zoals Guus Küpfer geheel zelfstandig aan opdrachten werkten.

3. belang van het object/complex wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;

Het stadhuis heeft een bijzondere ruimtelijke opzet die in combinatie met de zorgvuldige architectonische uitwerking tot een zeer sculpturaal en alzijdig gebouw heeft geleid, en vanuit alle windrichtingen een dynamisch beeld oproept.

4. belang van het object/complex wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of monumentale kunst;

Door het gebruik van traditionele bouwmaterialen als baksteen, leisteen en hout is op een subtiële manier aansluiting gezocht bij de lokale bouwkunst, zonder de historische vormtaal over te nemen. De plastieken van Baljeu en Blaauboer zijn onlosmakelijk met het gebouw verbonden en onderstrepen de ruimtelijke opzet en plasticiteit.

5. belang van het object/complex wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur(onderdelen).

Door het consequente materiaalgebruik, kleurtoepassing en repetitie van architectonische elementen is een sterke onderlinge samenhang tussen in- en exterieur bereikt.

III. Situationele en ensemblewaarden

1. betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex; b. bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek;

Het stadhuis heeft als belangrijk publiek gebouw een markante positie in de wijk Nieuwe Steen, het geografische hart van Hoorn, die wordt onderstreept door de alzijdige en sculpturale opzet.

2. a. bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch-ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie;

De verhoogde ligging aan de Groene Wijzend heeft, in combinatie met de sculpturale opzet en het

architectonische buitenruimteontwerp, tot een bijzonder ruimtelijk ensemble geleid. Gebouw, openbare ruimte en waterstructuur zijn tot een samenhangend geheel met elkaar verknoopt.

IV. Gaafheid en herkenbaarheid

1. belang van het object/complex wegens de architectonische gaafheid en/of herkenbaarheid van ex- en/of interieur;

Ondanks latere wijzigingen is de architectonische uitstraling van het stadhuis goed bewaard gebleven. Vooral aan de buitenzijde zijn de oorspronkelijke materialen en kleuren vrijwel ongewijzigd. In het interieur zijn de representatieve ruimten gemoderniseerd, maar oorspronkelijke indeling en materiaalgebruik zijn nog ruimschoots aanwezig en herkenbaar.

5. belang van het complex wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van de samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.);

Het in samenhang ontworpen ensemble van stadhuis, terreininrichting en openbaar groen is nog grotendeels gaaf en herkenbaar.

V. Zeldzaamheid

1. belang van het object/complex wegens absolute zeldzaamheid in architectuurhistorisch, bouwtechnisch, typologisch of functioneel opzicht;

Het stadhuis vormt één van de architectonische hoogtepunten uit de jaren zeventig, een belangrijke bouwperiode voor groeikern Hoorn.

Bronnen

Joost Buchner, *Architectuurgids Hoorn 1960-2010*, Hoorn 2012
Buro Voorlichting, Gemeente Hoorn, *Stadhuis van Hoorn*, 1981 (brochure)
David Keuning, Piet Tauber: *bouwen naar opdracht*, Rotterdam 2012
Bouwdossier Stadhuis Hoorn, Hoorn 2013
PowerPointpresentatie 'stadhuis van Hoorn monumentwaardig' Henk de Visser 2016
Interview met Guus Küpfer, Heiloo, 15 mei 2017

Colofon

Uitgave MOOI Noord-Holland

Auteur:

drs. Wijnand Galema, architectuur historicus

Met bijdragen van:

Henk de Visser (Projectleiding, MOOI Noord-Holland)

drs. Dorine van Hoogstraten (MOOI Noord-Holland)

Inhoudelijk meegelezen door:

drs. David Keuning (auteur Piet Tauber: bouwen naar opdracht)

Pieter Meijers (Bureauhoofd Erfgoed gemeente Hoorn)

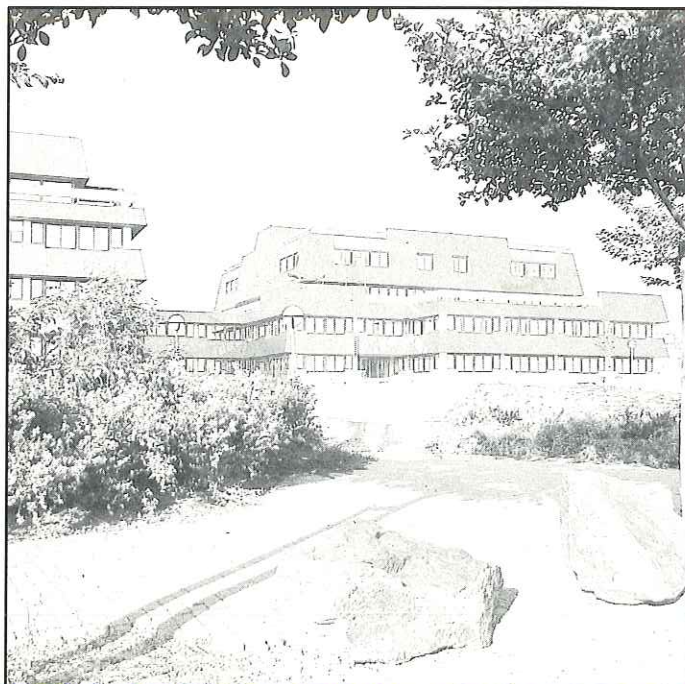
Fotografie:

Henk de Visser en archief Hoorn

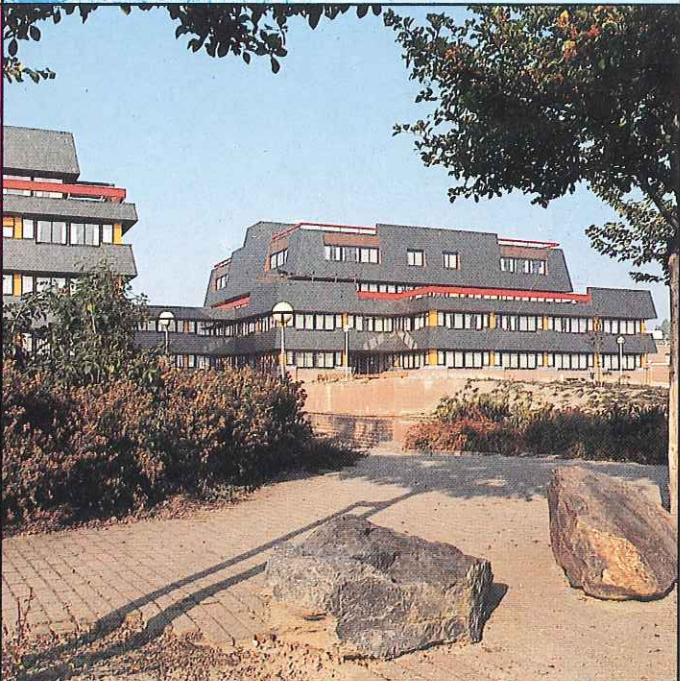
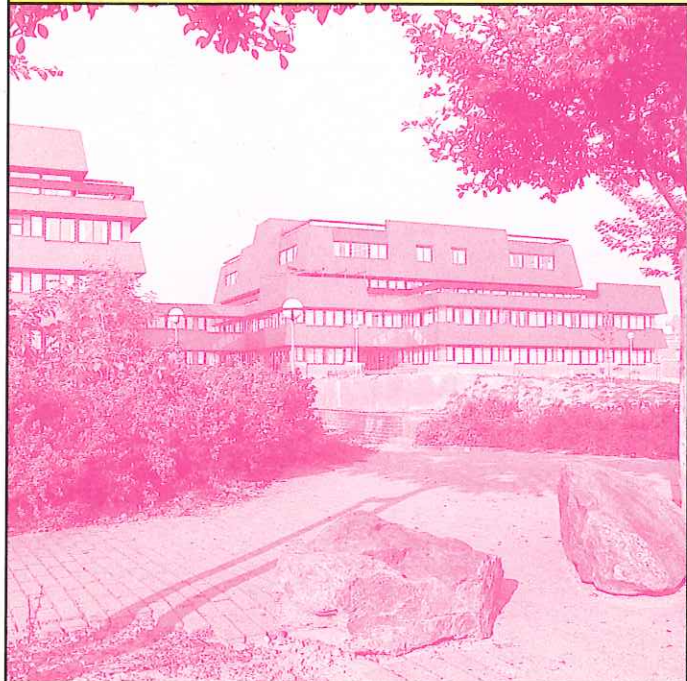
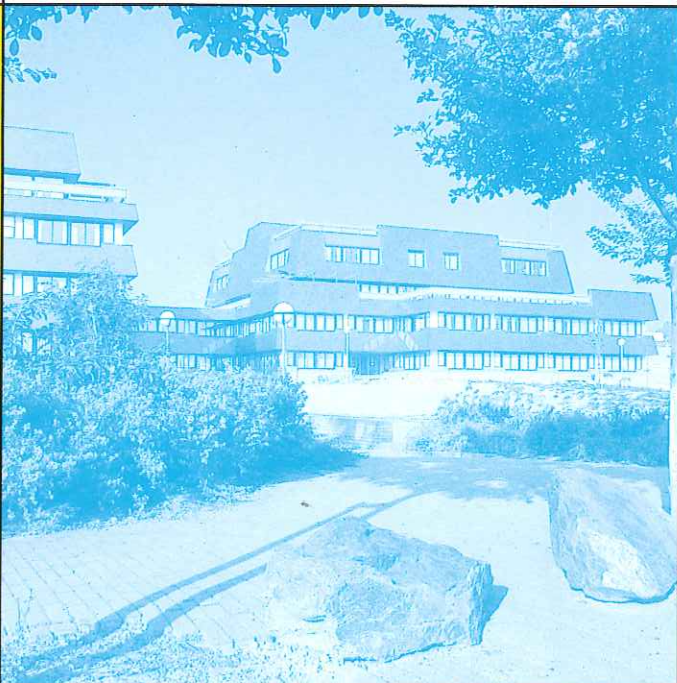
Vormgeving

Toprapport | Merijn Groenhart

Stadhuis van Hoorn

Enkele data

1e fase

2e fase

Opdracht architect

september 1974

juni 1977

Aanvang bouwwerkzaamheden

november 1975

oktober 1979

1e Paal

december 1975

november 1979

Hoogste punt

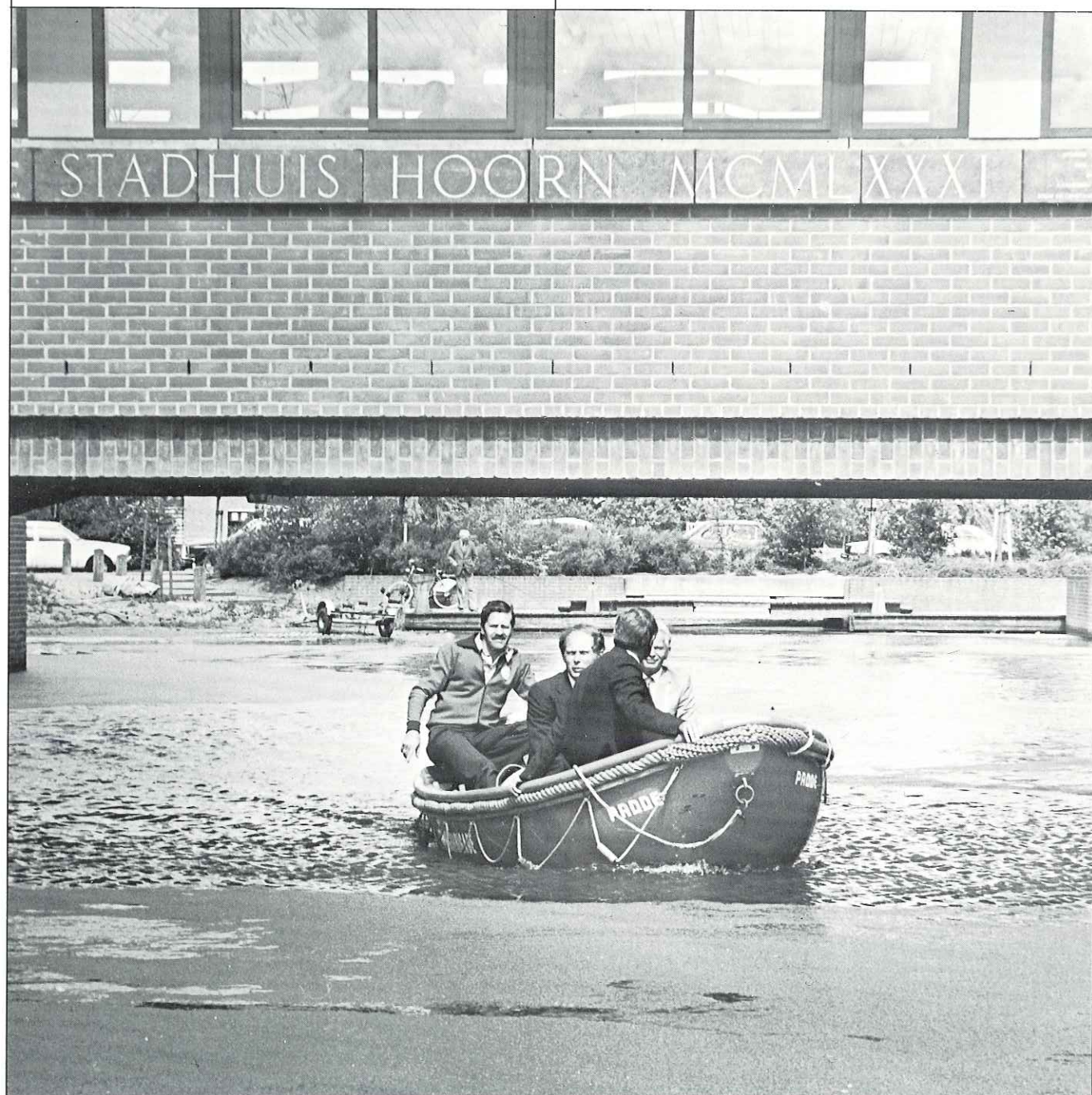
augustus 1976

juni 1980

Oplevering/ingebruikname

januari 1977

maart 1981

Huis voor de stad feestelijk geopend

Op 16 juni 1981 was het zover. De toenmalige minister van Volkshuisvesting, Jhr. drs. P. A. C. Beelaerts van Blokland, opende officieel het Stadhuis van Hoorn. Volledigheidshalve moeten we er even bij vertellen dat deze openingshandeling alleen voor het laatste gedeelte gold.

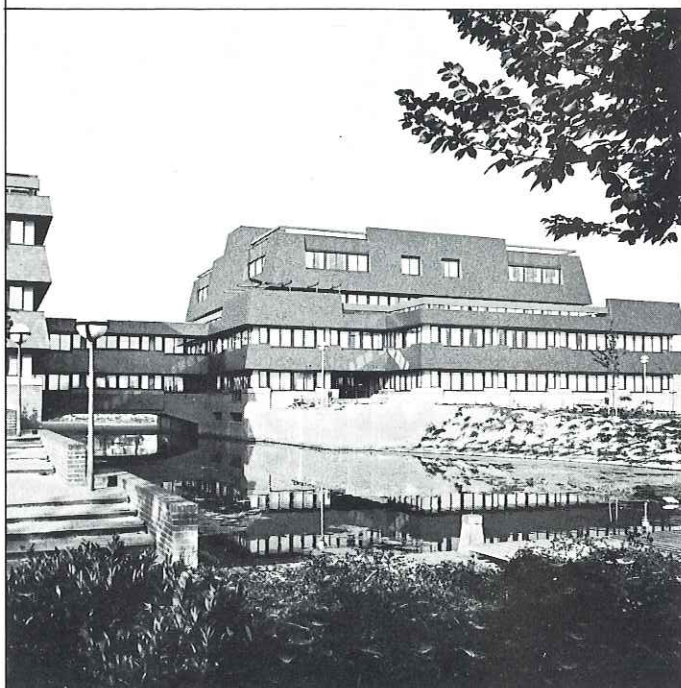
Op 21 april 1977 was de eerste fase al officieel in gebruik gesteld door de vroegere minister van Sociale Zaken, drs. J. Boersma.

Negen jaren lang is er gewerkt aan het Stadhuis. In eerste instantie alleen op papier. Op 24 mei 1973 startte het Projektburo, op verzoek van Burgemeester en Wethouders, een onderzoek naar de mogelijkheden voor een nieuw onderkomen voor het groeiende gemeentelijk apparaat. De eerste paal voor de nieuwe huisvesting werd ruim twee jaar later geslagen. Op 3 december 1975 maakte de vroegere staatssekretaris - thans burgemeester van Amsterdam - W. Polak zijn opwachting in Hoorn om deze handeling te verrichten.

Jarenlange noeste arbeid heeft geleid tot een resultaat dat gezien mag worden. Het Stadhuis van Hoorn. Graag nemen we u even mee langs de mensen die het dichtst betrokken waren bij de bouw. De architect, de aannemer en de opdrachtgever. Zij hebben ieder hun eigen verhaal over Het Huis van de Stad Hoorn.

Architektenburo Tauber:

Stadhuis met sfeer

Uitgangspunten

'De Coenstad heeft haar ontstaan en ontwikkeling te danken aan de ligging aan het IJsselmeer, de vroegere Zuiderzee. Deze historische gegevens hebben een rol gespeeld bij het ontwerp,' aldus Ir. A. E. Küpfer. 'Vandaar dat het stadhuis direkt is gesitueerd aan een waterloop, de Groene Wijzend. De kenmerken van het aangrenzende landschap zijn zoveel mogelijk in de vorm van het gebouw doorgevoerd. Dit heeft onder andere een rol gespeeld bij de materiaalkeuze voor de gevels, rode bakstenen en donkergrijze leien. Ook in het omliggende terrein is deze gedachte voortgezet.'

Snelheid speelde een belangrijke rol tijdens de bouw. Op 19 juni 1975 werd bekend dat de rijksoverheid een extra DACW subsidie van maar liefst f 12.400.000,— beschikbaar zou stellen indien het projekt vóór of op 1 januari 1977 gereed zou zijn. 'Er is toen besloten het Stadhuis in twee fasen te bouwen. De eerste fase werd precies op tijd opgeleverd. Op 1 januari 1977 kon een aanvang worden gemaakt met de verhuizing. Er is toen door veel mensen, onder andere door ons, een zucht van verlichting geslaakt.'

Opbouw en werkwijze buro Tauber

De heer Küpfer is werkzaam bij architectenburo Tauber uit Alkmaar. Dit buro is, van een eenmanszaak - architect Tauber vestigde zich in 1955 in Alkmaar - uitgegroeid tot een buro met internationale betekenis en telt ± 50 medewerk(st)ers.

Professor Tauber doceert aan de Technische Hogeschool in Delft. Deze functie werpt zijn vruchten af: het nivo van ontwerpen van buro Tauber staat op een hoog peil.

Buro Tauber werkt met een vrij ongebruikelijke organisatiestructuur. Het buro bestaat uit een groep ontwerpers, een groep tekenkamer, een groep uitvoeringsbegeleiding waaronder medewerkers voor de organisatie, planning en kostenbewaking. In de loop der jaren is een gevarieerd aantal opdrachten uitgevoerd. Naast woningbouw zijn projecten als gemeente- en raadhuisen, scholen, kantoorgebouwen, gebouwen in de verzorgende sektor en bedrijfsgebouwen ontworpen.

Veel opdrachten zijn verkregen door middel van prijsvragen. Hieronder vallen onder andere:

- de provinciale bibliotheek van Friesland te Leeuwarden
- de Kanselarij van de Nederlandse Ambassade in Washington, USA
- het Gemeentehuis te Uden
- het Gemeentehuis in Dronten

Werkwijze

Architekt Küpfer heeft gedurende het totale projekt direkt samengewerkt met J. A. Martin, de binnenhuisarchitekt. Zelf vinden zij dit een prettige werkwijze. Martin: 'Je kunt een gebouw nooit los zien van de binnenkant. De binnenbouw vormt het verlengde van het buitenaanzicht.' Architectenburo Tauber kon bij het ontwerp van een vast gegeven uitgaan: de lokatie. Het ligt voor de hand om een bestuurscentrum in het middelpunt van de stad te bouwen. In de binnenstad van Hoorn was beslist geen ruimte om een gebouw neer te zetten waar ruim 300 ambtenaren aan de slag konden, en dat voor de burgers goed bereikbaar zou zijn. Er werd dan ook snel gekeken naar het nieuwe stadscentrum, in Risdam.

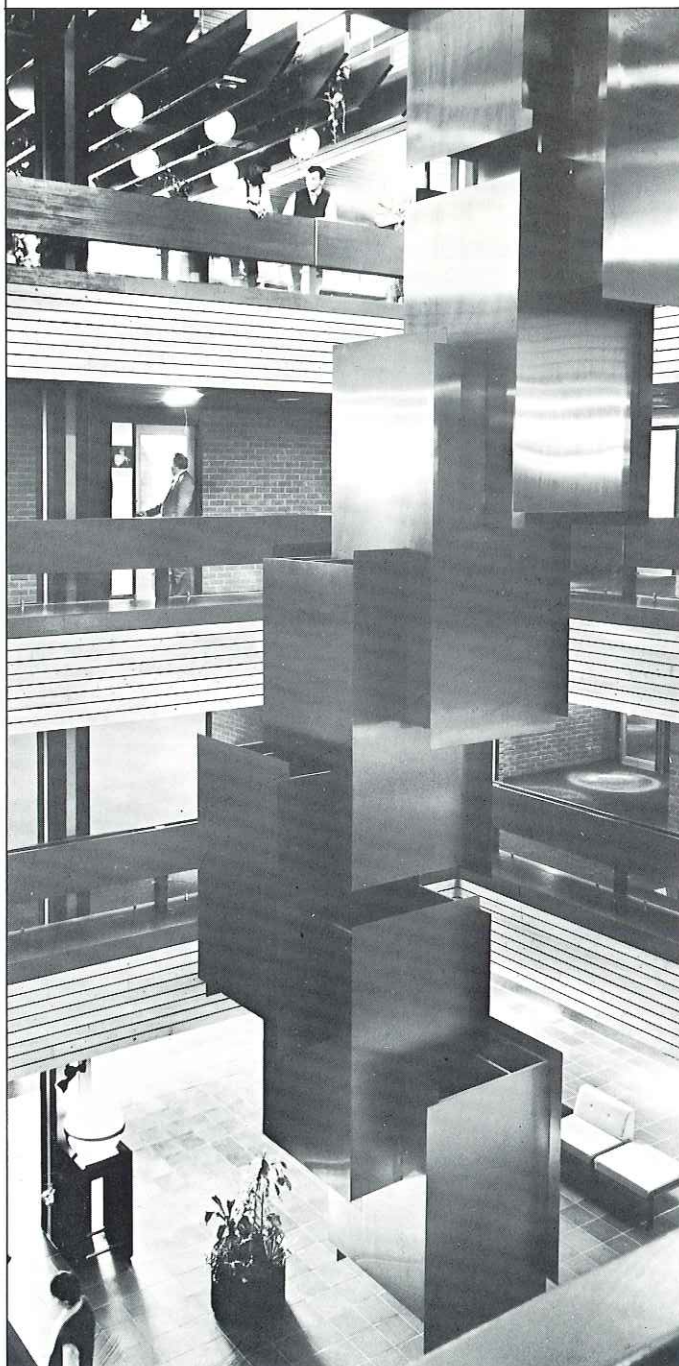

Enkele cijfers

Gebouw volume
Bruto gebouwinhoud in m³ 49324 m³
Bruto vloeroppervlak in m² 13946 m²

Stichtingskosten (niet geïndexeerd)

		m ²	m ³	%
Bouwkosten	f 14.291.235,—	f 1.024,76	f 289,74	46,33
Installatiekosten	4.226.620,—	303,07	85,69	13,70
Overige kosten:				
- grond en terrein				
- inventaris				
- advieskosten	12.327.772,—	883,96	249,93	39,97
- renteverliezen				
- diversen				
Totaal	f 30.845.627,—	f 2.211,79	f 625,37	100
B.T.W.	4.299.880,—	308,32	87,18	13,94
Totaal inclusief B.T.W.	f 35.145.507,—	f 2.520,11	f 712,55	113,94
Veranderingen, aanpassingen 1e fase	1.434.000,—			
Totale stichtingskosten	f 36.579.507,—			

In het hart van dit nieuwe stadsdeel, goed bereikbaar voor iedereen, was voldoende ruimte beschikbaar voor het stadhuis. Küpfer: 'We werkten met het programma van ruimtebehoeften van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Hierin zijn de normen vastgelegd over het aantal vierkante meters die een tekenaar, een boekhouder, een secretaresse, etc. minimaal als werkruimte nodig heeft.'

Samenwerking

'We hebben, gedurende de gehele bouw, een uitstekende verhouding met de opdrachtgever gehad, die van grof naar fijn erg goed heeft gewerkt. Regelmatig overleg met de bouwcommissie en de gebruikerscommissie heeft de besluitvorming in positieve zin bevorderd.'

Het Projektburo fungeerde als coördinatiecentrum tijdens de bouw.

Küpfer: 'De verantwoordelijkheden en bevoegdheden waren helder en duidelijk geformuleerd. Beslissingen die voor een bepaalde datum moesten worden genomen, werden ook inderdaad genomen. Stagnatie in de bouw is dan ook niet voorgekomen. Er werd strak de hand gehouden aan het bouwschema.'

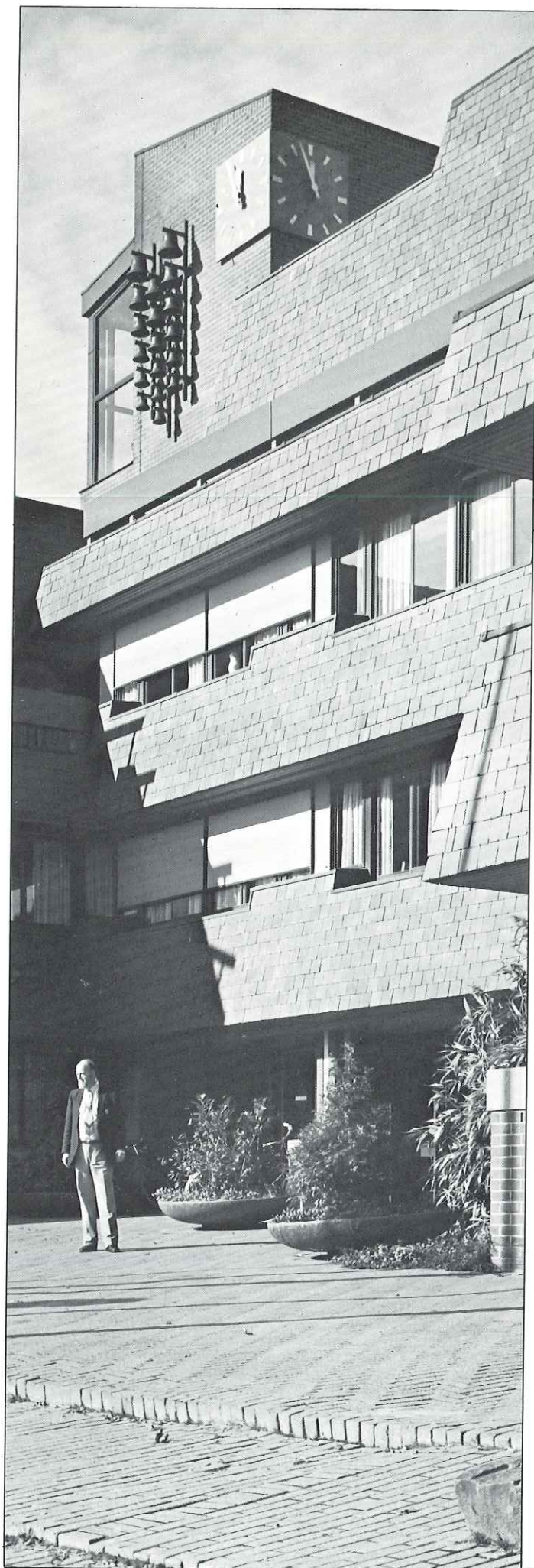
Eerste schets

Het gebouw moest passen in de dynamiek van deze tijd. Bovendien moest de functie van het gebouw, het Stadhuis, duidelijk herkenbaar zijn.

Küpfer: 'Alle eisen en wensen zijn verwerkt in een programma. Dat het publiek gemakkelijk de afdelingen moet kunnen bereiken waar ze regelmatig aankloppen, heeft een belangrijke rol gespeeld bij de indeling van het gebouw. Afdelingen zoals Voorlichting en Burgerzaken zijn dan ook op de begane grond gesitueerd. Bovendien wilden we de afstanden tussen de vele diensten en afdelingen zo kort mogelijk houden. Dit kan de communicatie tussen de ambtenaren alleen maar bevorderen.'

De eerste schets belandde op het bureau van iedere afdelingschef. Eventueel commentaar kon direct aan Küpfer worden gericht.

'De betrokkenheid van de toekomstige 'bewoners' met het gebouw, werd hierdoor optimaal gegarandeerd. Er bleken veel meer ambtenaren positief mee te denken dan wij veronderstelden. Ik heb gesproken met iedereen die schriftelijk aan- of opmerkingen heeft ingediend. Er zijn daarna diverse veranderingen

gen in het ontwerp aangebracht. Voor bijna alle problemen zijn oplossingen gevonden.'

Indeling

Hoewel het Stadhuis in twee fasen is gebouwd, is van meet af aan gedacht vanuit één totaalkonstruktie. Het eerste deel bestaat uit twee vierkanten die gedeeltelijk in elkaar zijn geschoven. Op deze plaats zijn de liften en trappen gesitueerd; midden in de vierkanten liggen een vide en patio waaromheen garderobes, spreekkamers, kantoren en toiletten zijn gegroepeerd. Ook het tweede deel bestaat in hoofdvorm uit zo'n vierkant. Als verkeersplein fungeert hier de foyer met de daarbinnen liggende vide. Deze drie vierkanten liggen zodanig ten opzichte van elkaar dat de looplijnen zo kort mogelijk zijn.

Voor de bezoekers zijn vide, patio en foyer duidelijk herkenbare oriëntatiepunten.

Een andere oriëntatiesteun vormen de garderobes, spreek- en vergaderruimtes die, op de verschillende etages, boven elkaar zijn gesitueerd. De ambtenaren hadden geen eensluidende mening over de inrichting van de afdelingen en diensten. Sommige gaven de voorkeur aan open kantoorruimtes. Andere daarentegen wilden een apart werkhoekje of een gesloten kantoorruimte.

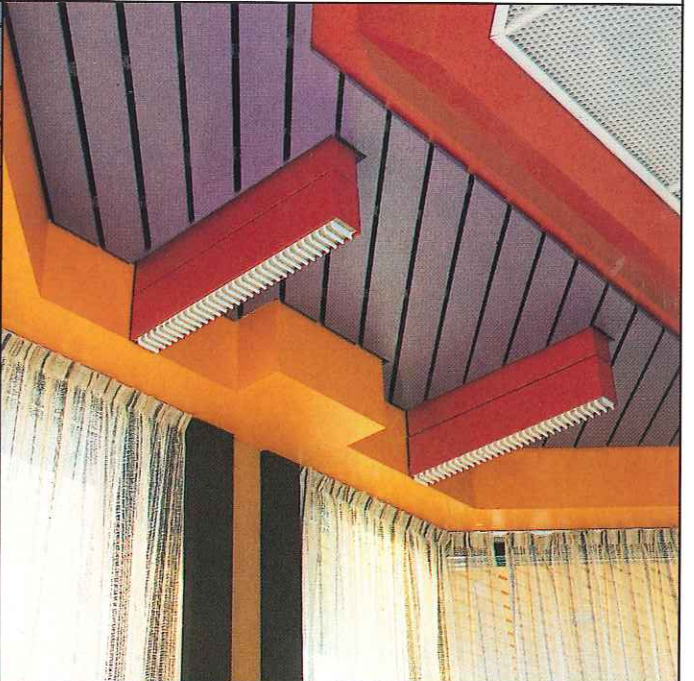
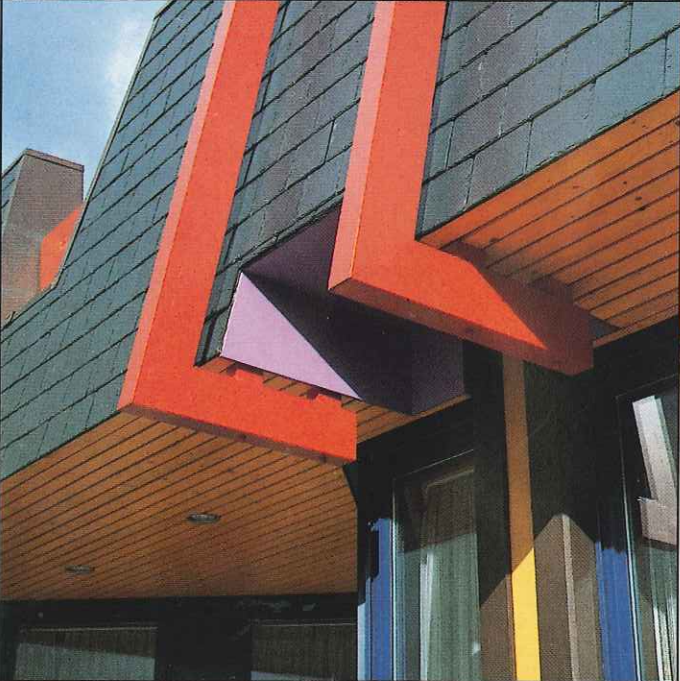
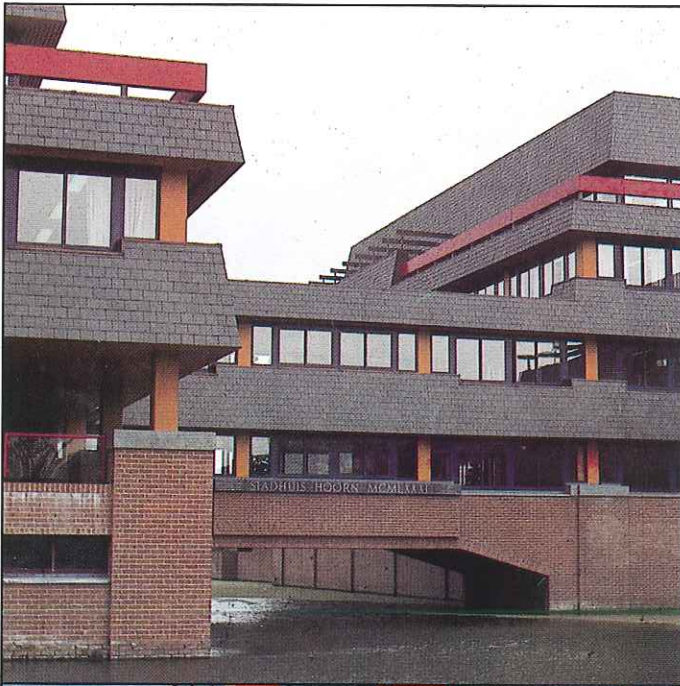
Per afdeling en dienst zijn beslissingen genomen over de uiteindelijke indeling. Met de gekozen ruimtelijke opzet was het mogelijk om de mengvormen van landschap- en werkvertrekken soepel in te passen.

Architectuur

De dynamiek die het gebouw uitstraalt, loopt consequent door in het binnengedeelte. Vormgeving, materiaal en kleurkeuze zijn strak aangehouden. Martin: 'Er is gewerkt met de drie primaire kleuren: rood, blauw en geel. In deze basiskleuren zit een stuk vitaliteit opgesloten. De rode gevelsteen bijvoorbeeld, die buiten is gebruikt komt binnen terug in de schoon gemetselde muren.'

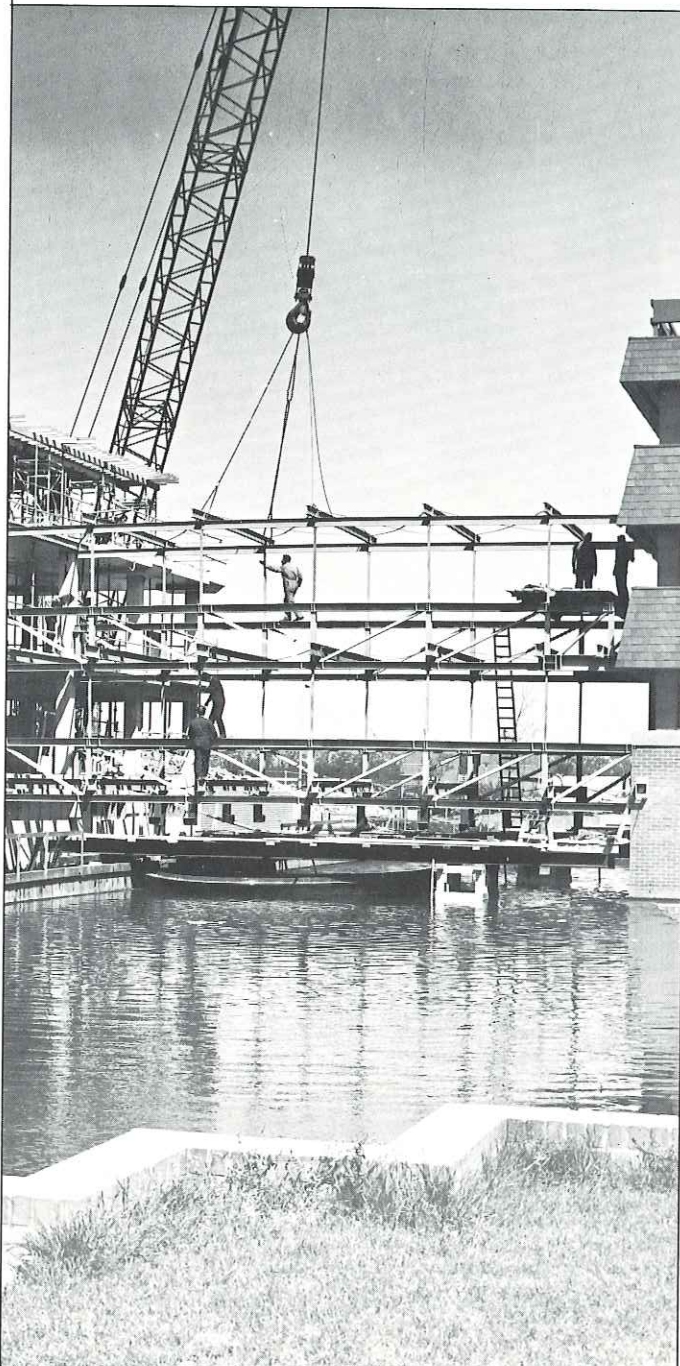
Als verbindingskleur is bruin gekozen.

De raadszaal vormt een uitzondering op het geheel. De openbaarheid van bestuur moest hierin duidelijk tot uiting komen. De wanden zijn daarom van glas uitgevoerd. De middenvloer is verlaagd, waardoor het geheel een levendig beeld krijgt. Het verhoogde plafond boven de raadszaal kreeg een afwijkende kleur: blauw-violet.

Heddes Bouw:

Trotse bouwers van de tweede fase van het Stadhuis

Heddes Bouw bv uit Berkhout beschouwt de bouw van de tweede fase van het Stadhuis als één van de 'paradepaardjes' van het bedrijf.

Direkteur Jan Heddes: 'In de bijna vijftig jaar dat wij nu bestaan, hebben we uiteraard heel wat opdrachten uitgevoerd. Onze belangrijkste markt ligt rond Alkmaar en omgeving, waar we ons overigens best thuis voelen.'

Die specifieke regio-functie betekent niet dat Heddes Bouw zich daartoe wil beperken. Kees Heddes: 'We zijn een gezond familiebedrijf en streven een geleidelijke groei na. Dit houdt niet in dat we nu direct heel Nederland van bouwwerken willen voorzien. We bouwen in de hele provincie.'

Bouwwerken van Heddes zijn in Noord-Holland onmogelijk te omzeilen. Om er een paar te noemen: woningen, bejaardencentra, zwembaden, sporthallen, bedrijfsgebouwen, een winkelcentrum en een veilinggebouw. Bovendien zijn ruim 90 scholen door Heddes Bouw gerealiseerd.

'Alleen de bouw van een stadhuis, dat was nieuw voor ons', aldus Jan Heddes. 'Met een dergelijk project hadden we nog geen ervaring opgedaan.'

Stadhuis

Heddes Bouw werd via een E.E.G.-procedure geselecteerd om mee te doen aan de inschrijving voor de tweede fase van het stadhuis in Hoorn. In totaal waren zes bouwbedrijven bij de inschrijving betrokken. 'We hebben veel plezier aan de bouw beleefd. Het was een bijzonder interessante klus omdat vele vraagstukken moesten worden opgelost. Er is veel denkwerk aan de bouw voorafgegaan', aldus mededirecteur Kees Heddes.

Uitdagingen

Terwijl aan de tweede fase werd gebouwd, moesten de werkzaamheden in het aangrenzende eerste deel rustig kunnen doorgaan. Bovendien moest er een manier worden bedacht om de twee gebouwen met elkaar te verbinden. Het water de Wijzend scheidde de twee bouwwerken.

De aparte vormgeving, konstruktie en de behandeling van andere materialen vroegen veel kennis en inventiviteit. Het ontwerp en de detaillering stelden hoge eisen aan de arbeidsprestatie en vakmanschap. Kees Heddes: 'Voor onze medewerkers was het zoeken naar oplossingen voor de verschillende bouw-

kundige problemen een enorme uitdaging. Nieuw was voor ons het aanbrengen van de gevelbedekking, het koper en leiwerk. Voor onze vakmensen betekende de bouw van dit project het realiseren van een bouwkundig hoogstandje. Het is dan ook wel even iets anders om aan een stadhuis te werken dan bijvoorbeeld aan een rij huizen.'

Ervaring

Bouwervaring heeft Heddes volop. Wat dat betreft was de gemeente bij het grootste bouwbedrijf in de Hoornse regio aan het goede adres. Heddes Bouw, opgericht in 1932 door J. C. Heddes, is een jong, dynamisch bedrijf. Jan Heddes: 'Ons beleid is erop gericht om zowel organisatorisch als technisch voorop te lopen. We hebben daarom ook een eigen ontwerpburo en beschikken over gecomputeriseerde kalkatiesystemen. In de bouw proberen we de nadruk te leggen op een industriële werkwijze waarbij we veelal gebruik maken van de door onszelf ontwikkelde bekistingssystemen en geprefabriceerde gevelpanelen. We stellen hoge eisen. Onze timmerfabriek werkt onder KOMO-keur. Op de bouwwerken zelf verrichten we voortdurend metingen om de zaken goed onder controle te houden. Door een goede organisatie en een uitgebreide werkvoorbereiding zijn we in staat de kwaliteitszorg, van het begin tot het eind, vast in de hand te houden.'

Samenwerking

De gebroeders Heddes zijn eveneens bijzonder gelukkig met de samenwerking tussen de Gemeente Hoorn en architectenburo Tauber.

In '81 konden we het gebouw opleveren. Een prestatie die mogelijk was door de enorme inzet van alle medewerkers. De 280 werkdagen waarover we beschikten, zijn niet eens allemaal gebruikt. We waren binnen de gestelde termijn klaar.'

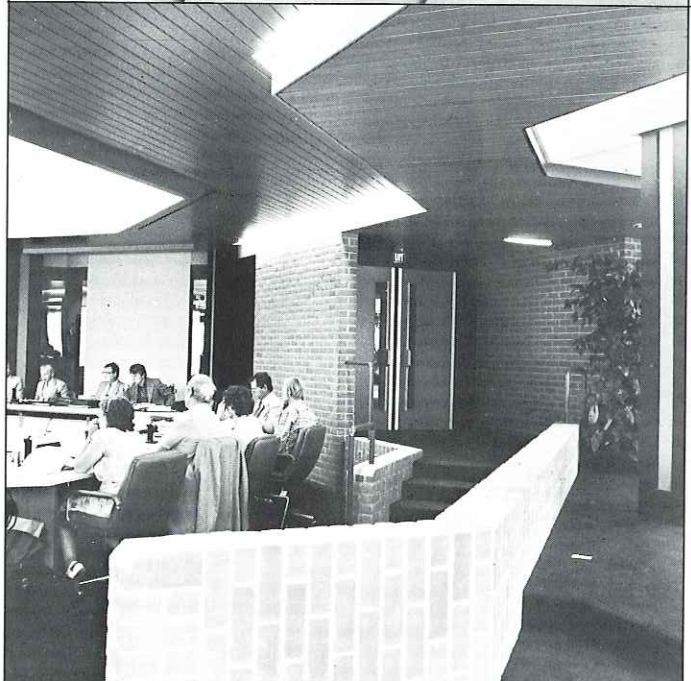
Gedurende de bouw kwam het improvisatietalent waarover de medewerkers van Heddes Bouw ruimschoots bleken te beschikken, goed van pas. Door de flexibele organisatiestructuur - een duidelijk kenmerk van dit bedrijf - konden veranderingen snel en efficiënt worden doorgevoerd.

De eerste fase van het Stadhuis is gebouwd door Van der Vliet Bouw- en Constructie Maatschappij BV te Amsterdam.

Beheerder Derks:

Thuis in het Stadhuis

'Volgens mij heeft iedereen het best naar zijn zin in het nieuwe gebouw', vertelt een enthousiaste chef Interne Zaken van de gemeente Hoorn en beheerder van het stadhuis, H. Derks.

'Zelf besef je het gewoon niet meer. Hoe fraai het gebouw in feite is, bedoel ik. Alleen als kollega's op bezoek komen, buitenstaanders. Dan word je er weer op geattendeerd. 'Mooi gebouw', hoor je dan.

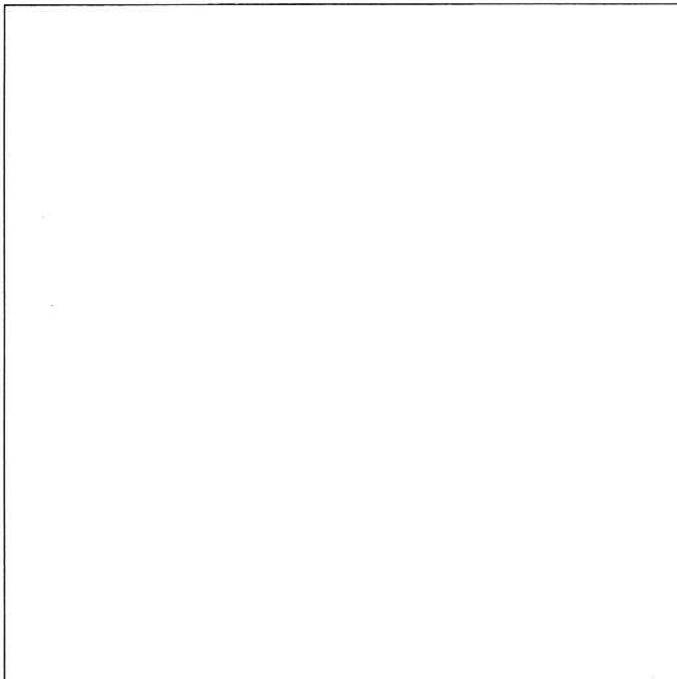
'Wat moet dat heerlijk zijn om over zoveel ruimte te kunnen beschikken.' Dat klopt, denk ik dan.

'Je moet je realiseren dat we nu ruim in ons jasje zitten. Het gebouw is ontworpen voor $\pm$ 400 man. We tellen nu zo'n 350 medewerk(st)ers.'

Organisatie

Het regelen van de bouw van een Stadhuis was voor de gemeente Hoorn geen alledaagse klus. Het Projektburo, een afdeling van de gemeente, werd als coördinatiecentrum aangesteld. Er werd een Bouwkommissie in het leven geroepen, die bestond uit de wethouder Ruimtelijke Ordening (Voorzitter), het Projektburo, de directeur Centrale Boekhouding, afgevaardigden van Openbare Werken, een lid van de

Gebruikerskommissie, een lid van de commissie Stadsontwikkeling, het architectenburo Tauber, de aannemer en de beheerder.

De commissie kwam eens per maand bij elkaar en fungeerde als hoogste adviesorgaan tijdens de bouw. Derks: 'Als de bouwcommissie een zware beslissing niet kon of wilde nemen, dan werd een beslissing van het College van burgemeester en wethouders gevraagd.'

Gebruikerskommissie

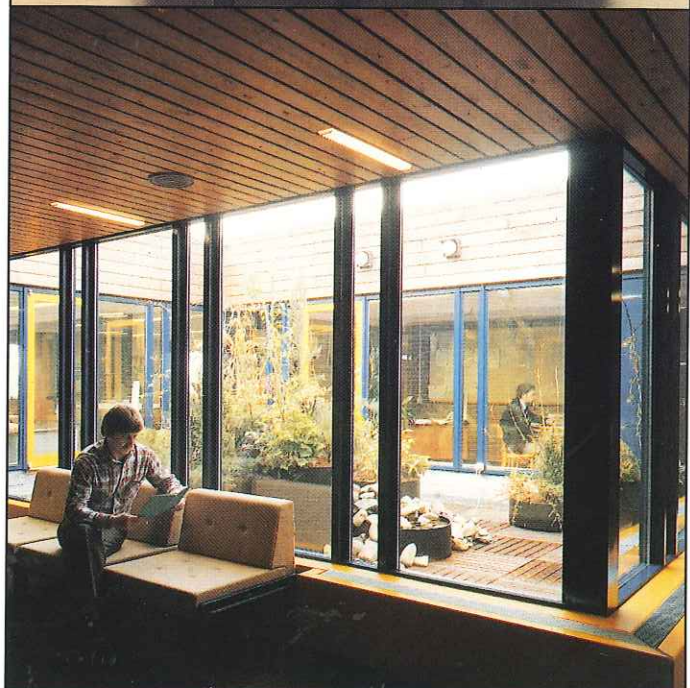
Ook bij de bouw van het stadhuis is gedacht aan inspraak. Medewerk(st)ers van de diverse afdelingen en diensten werden uitgenodigd om deel te nemen aan de Gebruikerskommissie. Voorzitter was de wethouder voor personeelszaken. De gemeentesekretaris werd benoemd tot vice-voorzitter. De beheerder van het gebouw en de binnenhuisarchitect Martin maakten eveneens deel uit van deze commissie. Derks: 'De vergaderingen van de Gebruikerskommissie zijn goed en vlot verlopen. We bespraken allerlei zaken. De meubels, vloerbedekking, vitrage, kleurstelling, etc. De Gebruikerskommissie adviseerde op haar beurt de Bouwcommissie. Bij een tweezijdig advies hakte de Bouwcommissie de knoop door.'

Samenwerking

Ook de heer Derks is bijzonder tevreden met de samenwerking. 'En dan bedoel ik het tweeledig. Intern heeft iedereen fantastisch meegewerkt. Tijdens de bouw zaten afdelingen, weliswaar tijdelijk, bovenop elkaar. Dat gaf behoorlijk wat overlast. Geklaagd is er zelden of nooit. Maar ook extern, met de bouwonderneming, de architect, de binnenhuisarchitect, de opzichter en alle andere toeleveringsbedrijven. Het duidelijkst bewijs hiervan is het geschenk dat de gemeente van het bouwteam aangeboden heeft gekregen; het astronomisch uurwerk. Op deze klok kun je, behalve de tijd, allerlei bijzonderheden aflezen, zoals de stand van de zon, maan, de dierenriem en allerlei hemellichamen.

Het is natuurlijk niet zo dat er geen harde woorden zijn gevallen, integendeel, we hebben wel een paar laaiende ruzies gehad. Maar iedereen ging altijd weer goedgehumt naar huis.'

Beheerder Derks spreekt zelf niet over de twee fasen van het gebouw. Hij onderscheidt er drie.

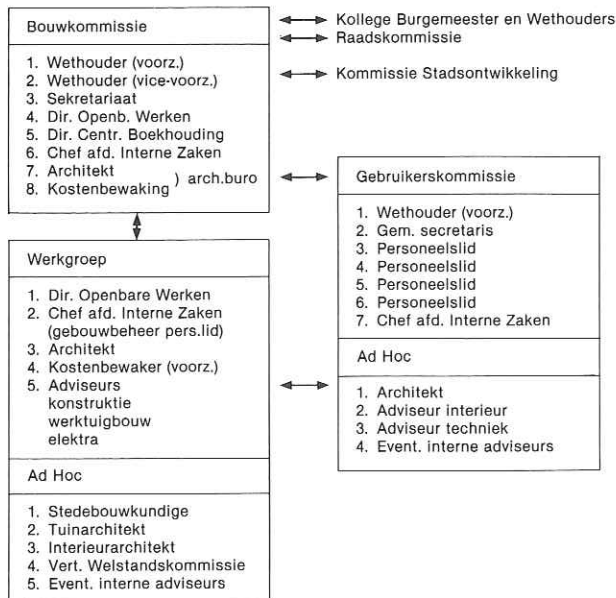
'Als derde fase noem ik de verbouwingen die naderhand zijn uitgevoerd. Iedereen heeft zijn eigen werkruimte in kunnen delen. Na verloop van tijd bleek echter dat telefoonaansluitingen gewijzigd moesten worden, spreekkamers aangebouwd en nog wat andere veranderingen. Bij elkaar heeft dit toch de lieve som van f 1.075.000,— gekost.'

Ongelukje

Op de dag van de opening van de tweede fase werd beheerder Derks 's morgens vroeg uit zijn bed gebeld. De kelder stond blank. De lucht die daardoor in het gebouw werd verspreid hield het midden tussen een onlangs bemest weiland en een slecht onderhouden komposthoop. Alleen dennegeur spuitbussen konden enig soulaas bieden. Toen burgemeester Tjaberings afscheid nam van de gemeente, met onder andere een officiële receptie in het Stadhuis, herhaalde de situatie zich.

'Alles went', was de nuchtere Westfriese reactie.

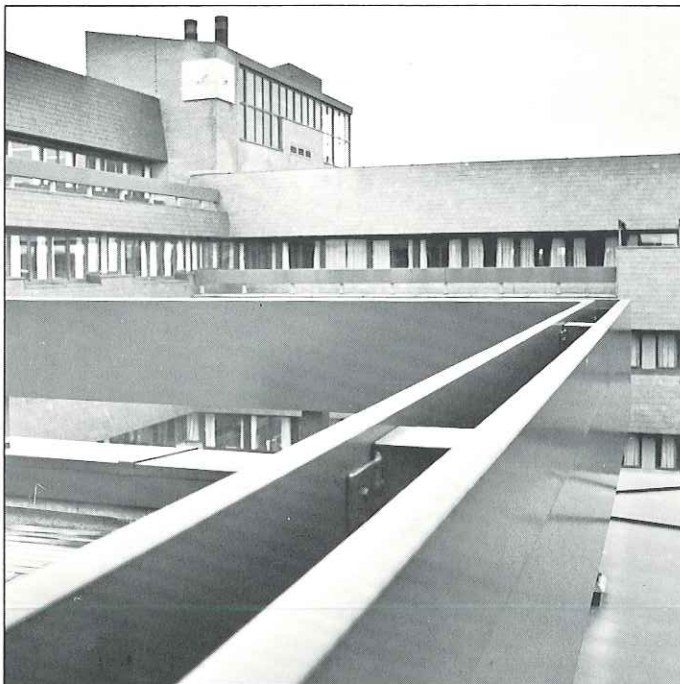
De organisatie

Het totale bouwproces moest goed en snel verlopen. De bouwtijd was, ten opzichte van het gebouw, aan de krappe kant. Een goede organisatie kon problemen voorkomen. Wie was nu verantwoordelijk voor 'wat':

- de gebruikers stelden met de bestuurders en interne adviseurs het Programma van Eisen en de stichtingskostenbegroting samen.
- de adviseurs van de hogere overheden kontroleerden en adviseerden op het gebied van planologie, ruimtelijke ordening en de hoogte van de kosten.
- het architectenburo met zijn adviseurs zorgden ervoor dat het Programma van Eisen werd vertaald in een gebouw dat leefbaar moet zijn, compleet met konstruktieve opzet, klimaatbeheersing, verlichting en doelmatigheid, dit alles binnen de genoemde begroting.
- de nutsbedrijven zorgden ervoor dat er aansluitingen kwamen voor gas, water, elektra, telefoon en riolering.
- de medewerkers van Openbare Werken gaven adviezen bij de tekeningen en berekeningen; tevens kontroleerden ze het konstruktieve deel van de uitvoering.
- de uitvoerenden van aannemers, onderaannemers, installateurs en toezichthouders realiseerden tenslotte de fysieke bouw van het stadhuis.

In overleg met het architectenburo stelde het Projektburo een organisatiestructuur vast. De netwerkplanning van de voorbereidingsperiode werd nauwlettend gevolgd. Het was een strak schema waarbij iedereen verplicht werd zijn werk op tijd uit te voeren. De bewaking van het schema was in handen van het Projektburo.

De bouw

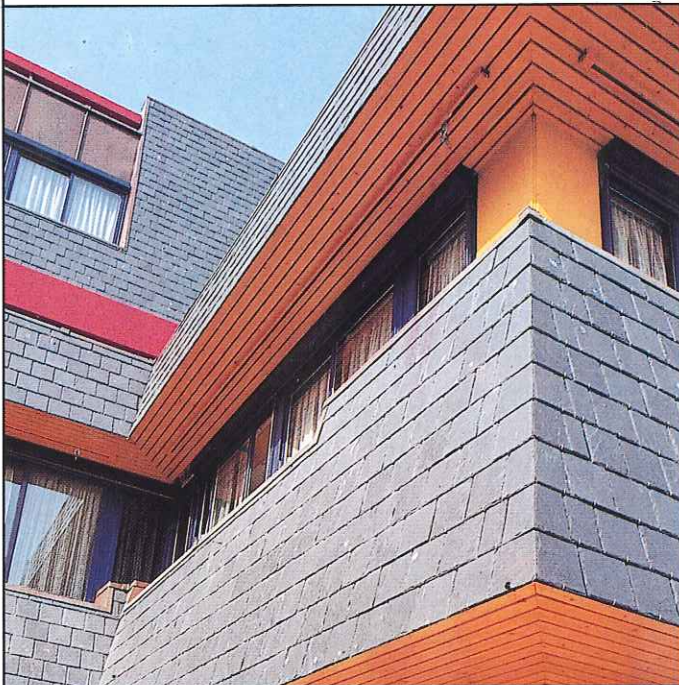
Bij het uitwerken van het ontwerp moest rekening worden gehouden met een snelle bouwtijd. Bovendien was de eerste fase van het project door het verlenen van DACW subsidie een extra werkgelegenheidsproject geworden, hetgeen de architect verplichtte om zoveel mogelijk ambachtelijk werk te creëren. Er werd gekozen voor een systeem waarbij de traditionele materialen met als basis nagespannen gestorte betonvloeren en prefabkolommen zoveel mogelijk werden herhaald. Dit uitgangspunt bleek in de praktijk goed te werken. De werkzaamheden volgden elkaar snel op en werden, indien mogelijk, gelijktijdig uitgevoerd.

Eéns per vier weken werden beleids- en bouwvergaderingen gehouden en om de week vonden werkvergaderingen plaats. Deze frekwentie was voldoende omdat zo goed als alle zaken met de aannemer waren doorgesproken. Wijzigingen deden zich dan ook nauwelijks voor. Uiteraard is het beperkt vergaderen, de bouwvergaderingen namen niet meer dan 1½ uur in beslag, mede te danken aan de uitvoerenden. Er werd goed samengewerkt; de hoofdaannemer met de architect; de uitvoerder met de opzichter, etc. Vele problemen konden hierdoor snel en akkuraat en in ieders belang worden opgelost. De organisatie op de bouwplaats was bij de aannemer in goede handen. Het tijdschema bestond uit een overall- en detailschema voor zes weken. Deze planning werd goed nageleefd.

Carillon

'Dolle Willem', is de naam van de luidklok van het carillon van het Stadhuis. De bourdon heeft zijn naam te danken (?) aan Willem V, die in het historische jaar 1357 aan Hoorn stadsrechten verleende. Op het carillon staat de volgende spreuk gegraveerd: 'Tempus loquendi tempus tacendi', ofwel 'Er is een tijd van spreken en er is een tijd van zwijgen'. Volgens sommige ambtenaren zou het laatstgenoemde méér op het carillon moeten slaan. Maar gelukkig vormt deze groep (nog) geen meerderheid.

Gebruiker

En hoe is nu de reactie van de gebruiker van het gebouw; de ambtenaar.

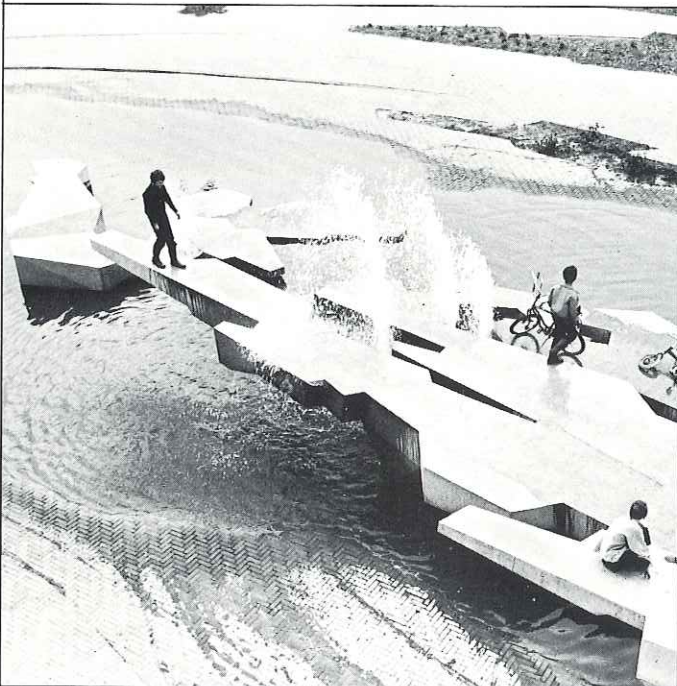
'Een prima gebouw. Je hebt tenminste eindelijk de ruimte om lekker te werken.' Een ander: 'Ik vind het wel jammer dat we nu uit de oude binnenstad zijn. Vroeger kon je tussen de middag even de winkelstraat in. Dat is er nu niet meer bij. Maar qua gebouw, het werkt wel prettig, allemaal bij elkaar.' De kleurstelling van het Stadhuis heeft heel wat gemoe-deren in beweging gebracht. 'In het begin dacht ik wel, tjee, wat een felle kleuren. Maar nu vind ik het wel leuk, wel vrolijk.'

Een oudere ambtenaar reageerde iets anders: 'Iedereen zei tegen mij, ach die kleuren, dat went wel. Maar ik moet zeggen, ik heb er moeite mee. Ik hou meer van pasteltinten.'

De bezoekers zijn grotendeels biezonder enthousiast. Door de opvallende vormgeving heeft het gebouw al snel bekendheid gekregen. De kreet 'Ons Stadhuis', begint te leven. Alleen het feit dat zo'n gebouw zoveel miljoen guldens kost is voor vele mensen een moeilijk te doorgronden zaak.

Kunst in het gebouw

De overheid hanteert de 1% norm van de kale bouw-som, inclusief basisinstallaties, voor de decoratieve aankleding van gemeentegebouwen. Deze regeling gold ook voor het Stadhuis. Een commissie, bestaande uit de wethouder welzijnszaken, het architectenburo, het projektburo, de kultureel ambte-naar en twee beeldende kunstenaars als externe ad-viseurs van de Sektie Beeldende Kunst van de Stich-ting Culturele Raad Noord-Holland, - in de wandel-gangen al snel de Versierders genoemd - regelden de kunst in het gebouw.

Keuze

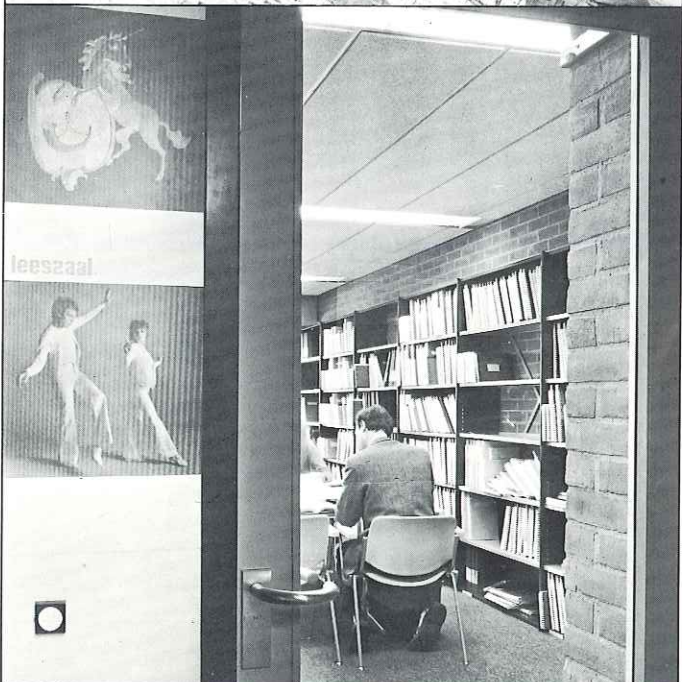
De Hagenaar Joost Baljeu is de kunstenaar van het metaalplastic in de vide. Mede door de uit-gangspunten - de onderlinge maten van het objekt zijn afgeleid van het ontwerp van het gebouw - straalt dit zwevende plastic de sfeer en dynamiek van het Stadhuis uit.

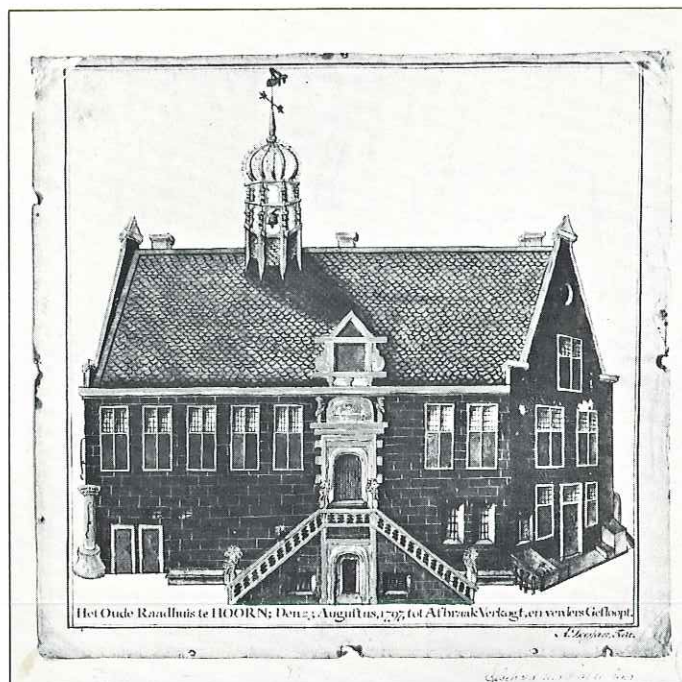
De schilderijen in de B & W kamer zijn van Leendert van Dijk. Diverse ruimtes zijn door Hans en Wilma Mantje van aksenten voorzien.

De 'Hollandse Fluit' was de naam van een schip dat ooit door de hoornse koopman Liorne werd ingezet voor tochten op de Oostzee. Als nostalgisch eerbe-toon aan Hoorn als zeevarende stad vrolijk een kunstzinnige verbeelding van deze hollandse fluit het tochtportaal van de hal op. Op de doorloop van de begane grond is gekozen voor een Gulliver figuur, dat de gemeente in langdurig bruikleen heeft ver-worven. Beide kunstwerken zijn gemaakt door Louk van Meurs. Nico van Stralen heeft een aantal zwart/wit grafieken gemaakt. Els Coppens van de Rijt beschilderde het astronomisch uurwerk. Land-schapsarchitekt P. Blaauboer verfraaide de direkte omgeving rond het Stadhuis met pyramidevormige straatobjekten en een fontein voor de hoofdingang.

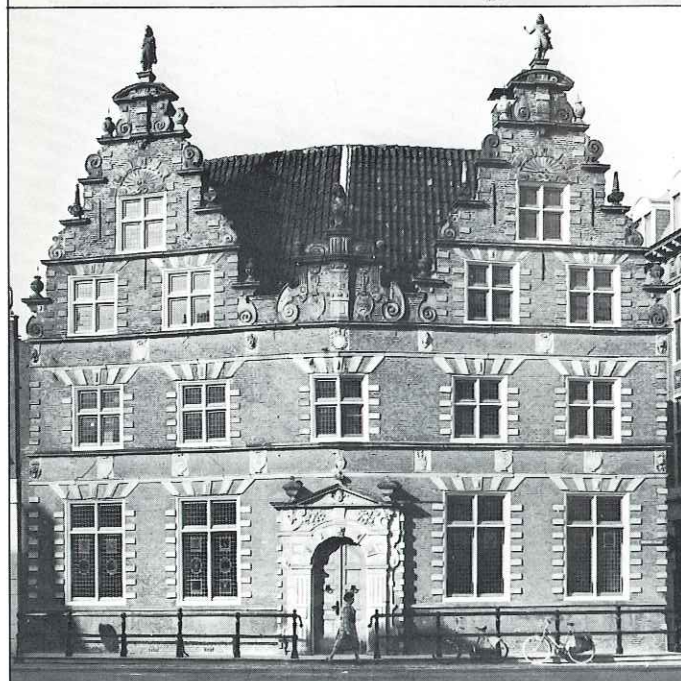
Bewegwijzering

De commissie heeft zich tevens bezig gehouden met het bewegwijzeringssysteem. Op iedere afdeling staat duidelijk aangegeven welke afdelingen zich daar bevinden. Om vergissingen uit te sluiten is op vrijwel alle deuren in het gebouw een tekst met foto-paneel opgehangen. De mimi-spelers Peter Faber en Fran Waller Zeeper beelden de betreffende dienst of afdeling uit. De foto's zijn door Paul Huf gemaakt.

Drie maal Stadhuis

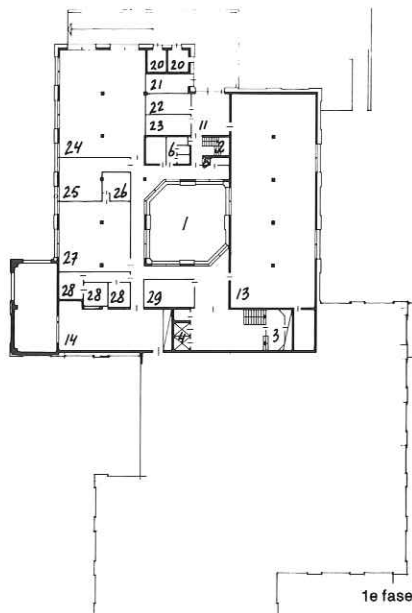
Van 1420 tot 1796 bevond het Stadhuis van Hoorn zich op de Rode Steen. Daarna verhuisden de ambtenaren naar het stadhuis in de Nieuwstraat, een gebouw dat aanvankelijk een religieuze functie uitoefende. In 1385 werd hier het Hieronymietenklooster gevestigd. In 1402 veranderde het in het St. Cecilia-klooster.

Na de hervorming werd het gebouw gebruikt door het Logement van de Gekomitteerde Raden, de Gewestelijke regering, die was samengesteld uit vertegenwoordigers 'der zeven steden boven het IJ'. Een roerig verleden is het gebouw dan ook niet vreemd. Tot verdriet van velen was dit stadhuis al jarenlang niet meer geschikt om dienst te doen als bestuurscentrum van Hoorn. De gemeente-ambtenaren waren al geruime tijd in negen verschillende lokaties aan het werk, hetgeen de communicatie tussen de medewerk(st)ers onderling en met de burgers niet ten goede kwam. Eén groot stadhuis was dan ook een lang gekoesterde wens.

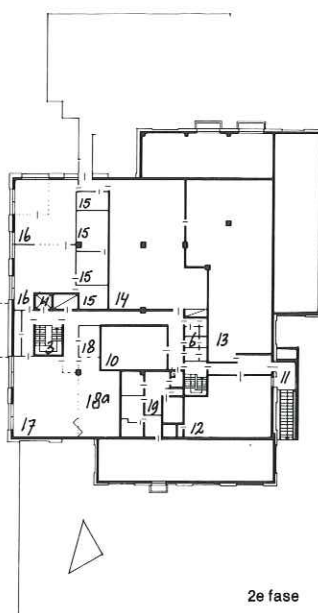
Na een uitgebreide studie is de Nieuwe Steen aangewezen als de meest geschikte locatie: Van Rode Steen naar Nieuwe Steen, van oud naar nieuw. De plaats is gemakkelijk bereikbaar, voor zowel bestaande bewoners als de stedelingen uit de nieuwbouwwijken. Samen met het kantorencomplex Nieuwe Steen ontwikkelt zich hier het nieuwe hart van Hoorn.

In het oude Stadhuis vinden nog steeds officiële plechtigheden en ontvangsten plaats. Indien gewenst mogen ook bruidsparen in dit historische gebouw elkaar het ja-woord toefluisteren.

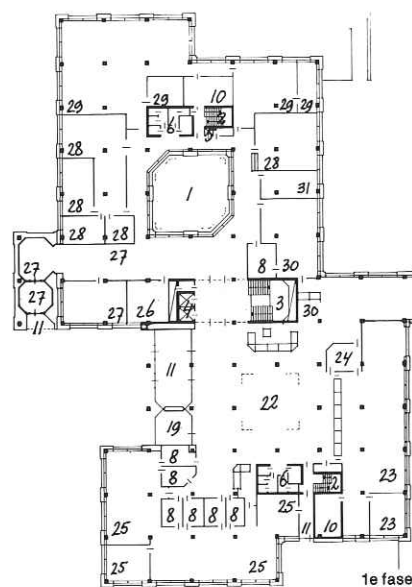
1e fase

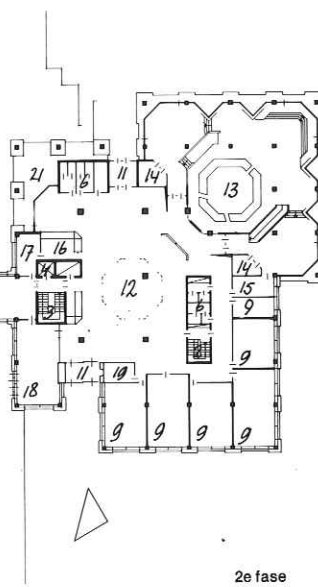
2e fase

Stadhuis Hoorn Kelder plattegrond

- 1 patio
- 2 diensttrap
- 3 hoofdtrap
- 4 lift
- 5 dokumentenlift
- 6 toiletgroep
- 7 —
- 8 —
- 9 —
- 10 tekeningenarchief
- 11 entree kelder
- 12 fietsenberging
- 13 streekarchief
- 14 klimaatinstallaties
- 15 telefooninstallatie
- 16 maquettes
- 17 recreatie
- 18 filmkabine
- 18a filmzaal
- 19 noodbestuurspost
- 20 traforuimte
- 21 kontainerruimte
- 22 berging landmeten
- 23 oud papier
- 24 magazijn
- 25 restauratie atelier
- 26 donkere kamer
- 27 drukkerij
- 28 schoonmaakdienst
- 29 magazijn kantine

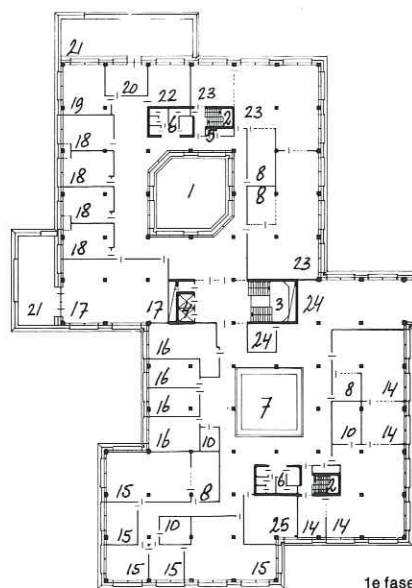
1e fase

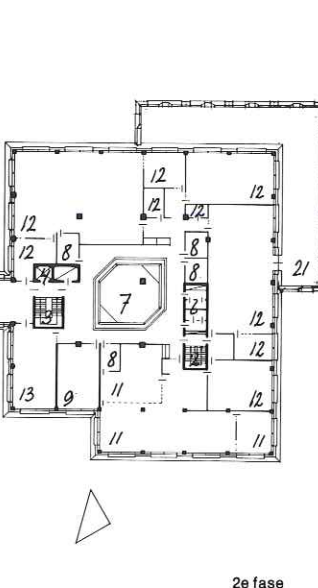
2e fase

Stadhuis Hoorn plattegrond begane grond

- 1 patio
- 2 diensttrap
- 3 hoofdtrap
- 4 lift
- 5 dokumentenlift
- 6 toiletgroep
- 7 —
- 8 spreekkamer
- 9 vergaderkamer
- 10 archief
- 11 entree stadhuis
- 12 foyer
- 13 raadszaal
- 14 berging raadszaal
- 15 perskamer
- 16 pantry
- 17 keuken
- 18 trouwkamer
- 19 bodekamer
- 20 brug
- 21 terras
- 22 hal
- 23 burgerzaken
- 24 ondertrouwkamer
- 25 sociale dienst
- 26 coördinator econ. ontwikkeling
- 27 voorlichting
- 28 archiefdienst
- 29 Interne zaken
- 30 huisvesting
- 31 bedrijfsmaatschappelijk werk

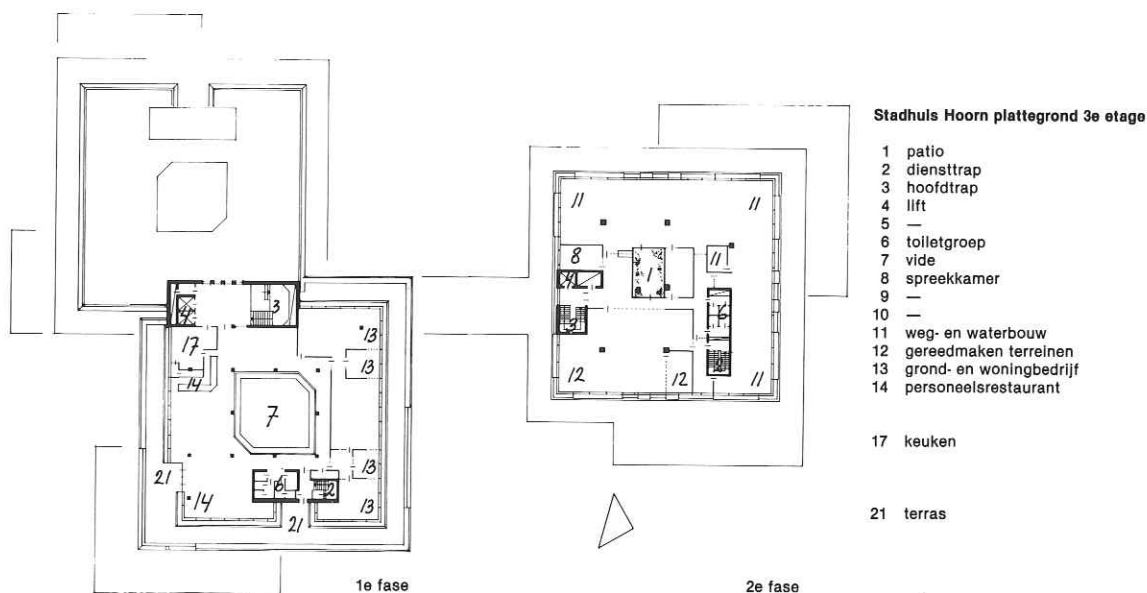
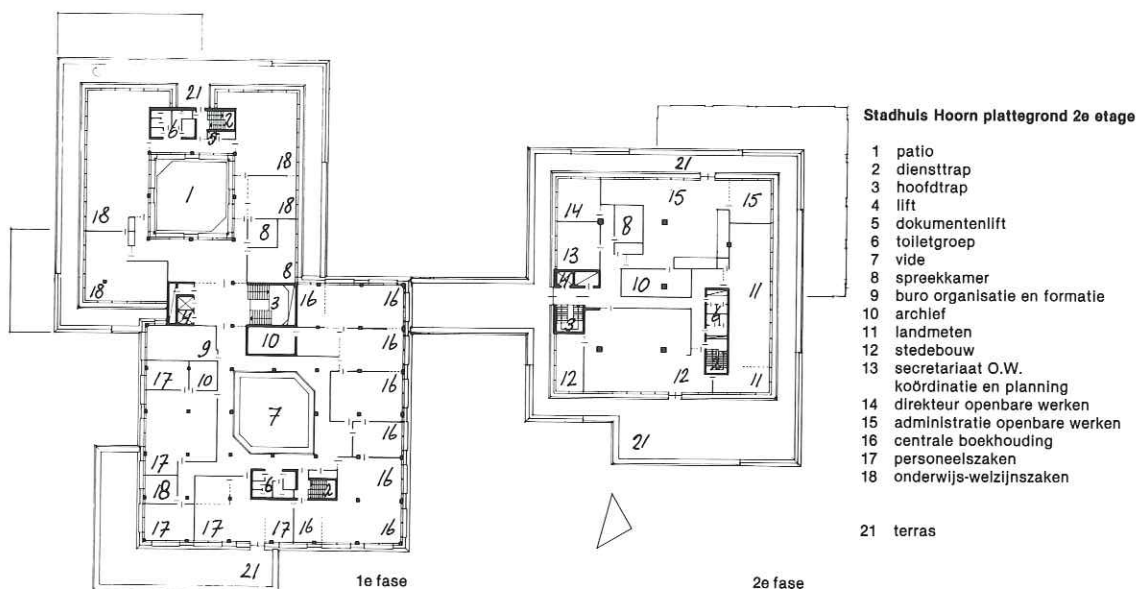
1e fase

2e fase

Stadhuis Hoorn plattegrond 1e etage

- 1 patio
- 2 diensttrap
- 3 hoofdtrap
- 4 lift
- 5 dokumentenlift
- 6 toiletgroep
- 7 vide
- 8 spreekkamer
- 9 vergaderkamer
- 10 archief
- 11 beplantingen, sport- en recreatie
- 12 bouwzaken
- 13 reprografie
- 14 financiën
- 15 sociale dienst
- 16 projectburo
- 17 kamer B&W / commissiekamer
- 18 wethouder
- 19 burgemeester
- 20 sekretaresses
- 21 terras
- 22 sekretaris
- 23 algemene zaken
- 24 documentatiecentrum i.z.
- 25 onderzoek en statistiek
- 26 brug

Een energie-vriendelijk gebouw

Toen in 1975 besloten werd om een nieuw stadhuis te bouwen, was er nog maar nauwelijks sprake van energie-besparende bouwmethoden. Op beperkte schaal is uitsluitend aan passieve energie-besparing gedaan door het toepassen van gasbeton voor het dak en isolerende beglazing, alsmede borstweringsisolatie.

In 1978, bij de aanvang van de 2e fase, was energie-besparing inmiddels een noodzakelijkheid geworden. De 1e fase werd hieraan aangepast, waardoor er in het stadhuis de volgende energie-besparende maatregelen zijn getroffen.

- Het dak bezit een hoge isolatie-waarde door het gebruik van isolerende gasbeton dakplaten, waarop een isolerende laag van 4 cm. polystyreen-schuim is aangebracht.
- In de gevels is uiteraard dubbele beglazing toegepast. Bovendien zijn de buitenwanden geïsoleerd met steenwoldekens.
- De centrale verwarmings- en ventilatie-installatie worden bestuurd door zogenaamde optimaliseringssystemen. Tevens kan men per vertrek en/of afdeling de eigen binnentemperatuur regelen.
- Doordat gebruik is gemaakt van een zogenaamde werkplekverlichting wordt een optimale verlichting gewaarborgd bij een zo laag mogelijk energieverbruik. Er wordt gewerkt bij en met energie-arme t.l.-buizen. De buizen leveren een hoge lichtopbrengst op bij een laag energieverbruik. Het grote aantal ramen zorgt ervoor dat er zo min mogelijk van kunstlicht gebruik hoeft te worden gemaakt.

1e FASE stadhuis Hoorn

2e FASE stadhuis Hoorn

Opdrachtgeefster	Gemeentebestuur van Hoorn	Idem
Bouwkundig ontwerp	Ir. A. E. Küper Architektenbur. Tauber Alkmaar B.V. te Alkmaar	Idem
Budgetbewaking en projekt- begeleiding	J. M. Staaedegaard Architektenbur. Tauber Alkmaar B.V. te Alkmaar	Idem
Interieurontwerp	J. A. Martin Architektenbur. Tauber Alkmaar B.V. te Alkmaar	Idem
Landschapsarchitekt	Ingenieursburo voor recreatie, landschap- en tuinarchitectuur P. Blaauboer ing. b.n.t. te Wageningen	Idem
Hoofdaannemer	Van der Vliet Bouw- en Constructie Maatsch. B.V. te Amsterdam	Heddes Bouw B.V. te Berkhout
Adviseur konstrukties	Ingenieursburo Grabowsky en Poort B.V. te Hoorn/Den Haag	Idem
Adviseur werktuigkundige installaties	Adviesburo F. de Boer B.V. te Broek op Langedijk	Idem
Werktuigkundige installaties	Harmsen B.V. Warmte- Lucht en Sanitairtechniek	Wolter & Dros Groep te Amsterdam
Adviseur elektrotechnische installaties	Adviesburo voor Elektrotechniek L. van Veelen B.V. te Driehuis/IJmuiden	Idem
Elektrotechnische installaties	Sasburg Elektrotechniek B.V. te Hoorn/Benningbroek	Idem
Akoestisch adviseur	Akoestisch Adviesburo Peutz & Associates B.V. te Den Haag	Idem
Liften	Technisch buro Speek en Van Donk B.V. te Amsterdam	Idem
Grondwerk en bestrating	Aannemingsmaatschappij Veldhuizen-Bakker-v.d. Klok B.V. te Hoorn	Transp. en Aann. bedrijf Roemer & Zn. B.V. te Wognum
Plastiek	Louk van Meurs Egmond a. Zee	
Bewegwijzering	Total Design B.V. te Amsterdam	Idem
Warm- en koudwaterleidingen	Technisch Installatiebedrijf B.V. v/h G. Fris te Zaandam	Wolter & Dros Groep te Amsterdam
Ventilatiekanalen	Machinefabriek Wed. Joh. Verhulst te Waalwijk	Wolter & Dros Groep te Amsterdam
Schilderwerk	Schildersbedrijf A. Slootstra te Blokker	Wolda B.V. te Hoorn
Vloerbedekking en dekvloeren	De Kruijff Vloeren B.V. te Alkmaar	Kieft B.V. te Hoorn
Betimmeringen	B.V. v/h S. J. v.d. Kemp Meubelindustrie te Silvolde	Idem Heddes Kozijnen te Hoorn
Zonwering	De Haan Zonwering Industrie B.V. te Gerkesklooster/Stroobos	Idem
Personeelskeuken	B. H. Welkers Hotelbenodigdheden te Hoorn	Baarda B.V. te Amsterdam
Klok en Carillon	Koninklijke Eijsbouts B.V. te Asten	
Astronomisch uurwerk		Koninklijke Eijsbouts B.V. te Asten

Colofon:

Uitgave en redactie: Buro voorlichting gemeente Hoorn
Ontwerp : Govert Terlouw
Foto's : Klaas Laan / Bob Gmelig / Lex Salverda
Druk : Drukkerij Schneiders - Hoorn
Full-color litho's : Jonroo Litho B.V. - Amsterdam
Oplage : 5.000

MOOI NOORD-HOLLAND

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar

T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl

